

GENT NOVA

PERIÓDIC CATALANISTA

ANY XIV

BADALONA 15 AGOST 1912

NÚM. 560

Redacció y Administració: Lluç, 51, 53 y 55 y Sant Francesc, 58 y 60. - Badalona

NÚMERO EXTRAORDINARI

Preu: UN RAL

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materies religioses, polítiques y socials.

(DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA)

SUMARI:

La festa que vindrà, per D. Martí y Julià. — *L'accidentalitat de les formes de Govern*, per M. Folguera y Durán. — *...*, per A. Suñol. — *El proletariat y el Nacionalisme*, per A. Rovira Virgili. — *Clixés de viatge*, per Lluís Via. — *La nostra arma*, per J. Rodergas Calmell. — *Als de Gent Nova*, per Aureli Campmany. — *Com l'arada solca el camp*, per Joaquim Folch y Torres. — *Grandesa humana*, per M. Serra Moret. — *Elegia*, per P. Prat Gaballí. — *L'Escola de teixits de Badalona*, per R. Noguera y Comet. — *Pregaria*, per P. Rodón Amigó. — *La Reparació*, per J. Climent. — *Disquisició o lo que's vulgui*, per J. Comas Costa. — *Balans*, per J. Monés. — *El darrer cant*, per A. Bori Fontestà. — *Aquarelles*, per Pere de Tera y Fanals. — *Ofrena*, per Josepha Bori de Tera. — *L'hora baixa*, per J. Pujadas Barriaga. — *De ètica política y social*, per Marc Giró Ros. — *Poncelles*, per Carme Karr. — *Un artista*, per D. Corominas. — *...*, per Vicens Piera, pvre. — *A una llum llunyana*, per Rafel Campalans. — *Tarda d'istiu*, per Joseph M.ª Folch y Torres. — *Nota de Festa Major*, per Emili Graells Castells. — *Visions ciutadanes*, per F. Salvador Rosés. — *Marineres*, per Joan Ribas Carrera. — *Parc oblidat*, per Lluís Capdevila. — *La Dona Valenciana y A una bella hortolana*, per Miquel Durán y Tortajada. — *Puntaire*, per Lluís Tintoré Mercadé. — *Recorts*, per Enric Clapés. — *Maternal*, per Mercè Padrós de Jou. — *Confessió*, per Josep Burgas (Maye). — *Bíblica*, per J. Bosch y Romaguera. — *Intimes*, per Lluís Puig y Puig. — *Estranyes paraules a Ofelia*, per Pere Salom y Morera. — *Badalona*, per Emil Pólit. — *Jocs Florals de Badalona*, Veredict. — *Comentari*, per Jepus. — *Festa Major de Badalona, 1912*

GRAVATS: Retrat Carme Karr. — Escola de teixits de Badalona: Vista parcial de la classe de pràctiques tèxtils, classes de: Teoria, dibuix aplicat, pràctiques en telers de mà y de tintoreria

La festa que vindrà

VOSALTRES, oh bons badalonins!, celebren forsa dignament la vostra festa anyal. No es que hagi arribat a una celebració perfecta; mes, certament, tampoc podeu esser acusats de grolleria, an aqueix esclat anyal de festa grossa.

No hi ha festa noble sense llibertat. Per aixó a Catalunya, les festes populars están mancades del gran esperit humá, qui fá bategar la vida als pobles qui son ells mateixos, y posseeixen la sobirania de la propia personalitat. Mireu, els pobles endarrerits, els pobles qui no rés saben de la civilització, qui no posseeixen ni cultura, ni drets polítics, ni sobirania individual, bé que les celebren les festes grosses, com? però: doncs, donantse al baix sensualisme y a la crudeltat. Tot en ells es expansió bestial: es l'home-animalitat que desenfrena els baixos instints, y congestiona, excita, reflexe, frueix per dessota'l cervell: medularment. Y per aixó la brutalitat vibra, la pietat no hi es y la finor manca; per aixó l'home's diverteix sol, aïlladament, malgrat visqui en collectivitat, com la bestiola de remat; per aixó en contes de referse, a les festes s'hi fadiga, y per aixó, en contes d'amararse de joia de la que dú vers l'humanitat, vers el perfeccionament humá, en contes del rostre radiant illuminat per uns ulls clars, per guiar a la bondat y a les deslliurances, tota la seva vida esdevé xopa de

sensualisme que fá recular a modalitats socials passades fá centúries an els pobles civilitzats, y el rostre trist y defallit, brutalment inexpressiu, se mostra esmortuït per la foscor y aplanament que's manifesta en els ulls esquerps y somorts qui guien vers el bestialisme y fan rodolar avall, avall, vers estats de consciencia ancestrals.

Mentres Catalunya, no sia Catalunya, mentres la vida nostra no sia encarnació del Ideal, les festes nos tres no son sanguinaries y perverses, si bé son predominantment incanalicades, grises, festes d'alegría-alegría, expandiments humans no purificats, ni enlairats, per l'ànima colectiva, pels sentiments nacionals.

Avui, jo, repetintme, si voleu, y, certament, que no'm fá rés, acosto l'esperit meu al esperit de Catalunya, y li prego, que com més aviat millor, a les nostres festes l'alegría sia espiritual y de plenitud de la vida, y que a les grans diades les multituds catalanes celebren el triomf de la Bondat, de la Justícia, de la Llibertat, l'anorreament dels Poders abusius, dels Poders crudels y la glorificació de la vida dels Homes sense dolor! Mentrestant, rieu, canteu, y fruiu, mes no vos oblideu que n'hi han qui ploren per dolors que podrien esser apaibagats, y que la festa més grossa y plena será aquella a la qual sols hi hagi dolor humá irremeiable, pels altres homes!

D. Martí y Julià.

L'accidentalitat de les formes de Govern

EN el moviment catalanista s'havia considerat sempre com a accidental la forma de govern monàrquica o republicana, estimant-la com a blema secundari davant de les sencial de les reivindicacions patries

Ara les coses han canviat. Una part dels estols catalanistes s'ha decantat francament cap a l'esquerra, solidarisant l'aspiració autonomista ab les solucions republicanes. Y altra part, sense declarar-se francament monàrquica, obra com tal, convertint-se en una especie de guarda d'honor de les persones reials quan visiten Catalunya.

Diuen els primers, els esquerrans declarats, que ells no poden renunciar a llurs aspiracions lliberals que consideren encarnades en la República, en tant més en quan opinen que la Monarquia espanyola no reconeixerà mai els drets de Catalunya.

Declaren els segons, els dretistes d'oportunitat, que ells consideren encara accidental la forma de govern; però, estimant possible obtenir l'autonomia de Catalunya dintre del règim actual, volen treballar d'acort ab ell pera arribar més prompte al reconeixement integral de la nostra personalitat. Es per això que obren com a perfectes dinàstics, encara que no volen ser-ne anomenats.

Devant d'aquets dos oposats criteris, nosaltres, els homes que servem encara plena fidelitat a les *Bases de Manresa*, volem tornar a proclamar nostre criteri sobre l'accidentalitat de la forma de govern, però donant-li l'interpretació genuïna acceptada abans per tots els bons patricis.

Nosaltres no sentim com a *catalanistes* cap predilecció per la forma de govern que deu regir l'Espanya. Mentre Catalunya no tinga reconeguda sa personalitat y els drets inherents a la mateixa, veurem en els poders que la dominen als detentadors de les llibertats catalanes; y ens ne considerarem, per tant, ferms enemics. Si algun dia una Monarquia o una República espanyola ens tornessin lo que es ben nostre, aquella Monarquia o aquella República podrien comptar ab les nostres simpaties y ab el nostre reconeixement.

El plet de donar-li a Catalunya una organització interior en sentit lliberal o reaccionari ens dividirà certament a nosaltres mateixos quan siam àrbitres de la tal organització; però, per ara y tant, no'ns absorbiran els problemes polítics que no tinguin per finalitat primordial l'arribar a aconseguir la nostra autonomia integral.

Es per això que'ls purament catalanistes no formem ni podem formar en els seguicis reials, aplaudint als representants de la tirania que Catalunya experimenta, ni posem en els balcons damassos y lluminaries, ni sisquera aturem el pas pera prestar relleu a les cavalcades cortisanes.

Y es per això també que nosaltres no figurem en

les manifestacions republicanes, ab tot y les declaracions autonomistes de molts prohoms republicans, alguns d'ells plens d'odi palesament demostrat a la nostra causa reivindicadora.

Aquesta actitud nostra? vol dir que'ns neguem a cooperar a la gestió pacient de reconstrucció de nostra personalitat?

Ben fresca està la nostra intervenció en el plet de les Mancomunitats pera demostrar que nostra actuació tendirà sempre a favorir tot quan puga acostarnos al Ideal, encara que n'estigui lluny; però sempre ab la dignitat del que reclama un deute y no sollicita una mercé.

Si'l regíme actual estatueix les Mancomunitats y li transfereix a la Diputació General Catalana les delegacions que están reclamades, nosaltres cooperarem a la consolidació y ampliació del referit organisme nacional ab tot el zel possible; però no'ns creurem ab el deure d'aplaudir y festetjar a la Realesa per sa consecució.

Nostres caps se rendiran y nostres boques aclamaran y nostres domassos galejaran tansols als representants d'aquelles institucions, monàrquiques o republicanes, que proclamin, ab l'eficàcia dels fets y en tota sa integritat, els drets de Catalunya a regir-se segons son propi voler.

* *

Es clar que això ja no constitueix cap dogma dintre del catalanisme, com ho havia gairebé sigut en altre temps

Ara s'ha de parlar del principi de que'ls catalanistes poden perfectament *actuar* de monàrquics o republicans adhuc essent entre les regles de la «UNIO CATALANISTA», (alguns n'hi ha); però sempre y quan no posposin lo principal a lo accessori; en una paraula quan sigan CATALANISTES *monàrquics* o *republicans* NO MONÀRQUICS O REPUBLICANS *catalanistes*. Y se compren que així hagi d'esser, atés l'objectiu reivindicador característic de la UNIO, puig dintre d'ella han d'agruparshi tots els catalans que porten el cor abassegat per l'amor a la Terra llur y a les seves reivindicacions.

Y en tant més ha d'esser així, en quant se tracta de proclamar en la propera Assambla de Tarragona, que es d'esperar serà memorable y trascendental pera Catalunya, l'apartament de la UNIO CATALANISTA de les lluites polítiques electorals, circumscriuint son intervenció a l'alta política de caràcter social y patriòtic, sobre la qual no hi puga haver diferències entre tots els heterogenis components del moviment catalanitzador.

Segueixi, doncs, cada hù les inspiracions de la seva consciència en lo que's refereix a les formes de govern, mentre ho fassi creient servir llealment ab sa conducta a la causa de la Terra. Afalaguin els uns als elements dinàstics els que de bona fé n'esperin fruits de sa gestió pública y formin entre'ls republicans els que verament confien en que sols l'adveniment de la República pot durnos el de l'Autonomia.

Peró no s'admirin uns y altres de la nostra persistència en veure les coses com les véiem tots abans, mantenint una actitud imparcial y serena davant dels partidismes dretistes y esquerrans.

Perque nosaltres, els exclusivament catalanistes, no tenim confiança en la Monarquia ni en la República *per se*. Sabem que'l nostre enemic es el centraisme burocràtic; y temem que aquest igualment preponderarà a Espanya ab una o altra forma de govern. Es aquesta una malaltia de la sang molt difícil de curar ab remeis per fora.

Y opinem que contra'l centralisme referit sols podríem eixirne victoriosos els catalans presentantnos a la lluita formant un sol exèrcit, baix una direcció superior a les nostres diferències: com un sol cos ab una sola ànima. En aquesta forma arribariem a imposar respecte als Poders del Estat y als pobles tots de Espanya sense adulacions, ni rebaixaments, ni hipocresies més o menys acomodaticies. Y no's desorientaria llastimosament al nostre propi poble que avui no sab ja confiar en els catalanistes, als que veu com uns ambiciosos vulgars, sotmesos a totes les miseries de la baixa política, haventlos considerat en altre temps com a models d'homes abnegats, íntegres, lleals y capassos de sacrificar fins la vida llur per Catalunya.

M. Folguera y Durán.

SEMPRE fá mal efecte'l sentir catalans que menyspreuant la llengua que Deu va donar-los, parlen castellà entre ells; però enlloc causa aquest fet una impressió més deplorable que quan un se trova fora de casa. Quan l'anyorament entristeix el cor, sembla que'l trobar paisans minva la pena; els són estimats de la llengua nostra ressonen en nostres orelles com parlar d'àngels, y un hom se sent inclinat a expansionarse ab els seus paisans, trovantse entre ells menys sol... Mes ai! que tot d'una compareixen unes senyores o senyoretetes, mastegant ab accent de Vallcarca la llengua castellana, y un hom se sent ferit com si li peguessen.

Aixó va passarme a mi al arribar an aquest balneari. Que n'es de trist y ridícul aixó, y com planyo les cursis senyores y senyoretetes que fan gala de parlar en castellà y no saben sino traduir malament la propia llengua, pronunciantla ab fonètica tan catalana, que quan son un xic lluny sembla que en català enraonen.

Oh! joves catalans, que sentiu dintre vostres cors l'orgull d'esserne, reaccioneu contra aquesta ridícula moda, contra aquest vici de les vostres mamás, de les vostres germanes, de les vostres promeses!

Recordeu que la corrupció de la llengua d'un poble implica la seva decadència y el seu enviliment y no volgheu serne de decadents y vils!

Penseu que Deu us ha donat una parla pera ferla veícol del vostre pensament, y aquesta parla heu de estimarla perque es vostra. No volgheu que se us pugui aplicar aquella sentència del nostre poble, quan diu que «poc val qui no estima lo seu».

A. Suñol.

Lamalou-les-Bains, Agost 1912.

El proletariat y el Nacionalisme (I)

J.—Les dues accepcions dels mots

«nació», «nacionalitat», «patria»

Si no's vol caure en confusions lamentables que treurien tot valor de veritat a l'exàmen de la qüestió, a l'anar a tractar de la situació del proletariat davant del problema nacionalista, cal tenir ben present la distinció de les dues principals accepcions que avui se dona als mots *nació*, *nacionalitat*, *patria*. Tothom pot remarcar, en efecte, que ab quets mots se designa dos conceptes diferents, oposats y tot.

La primera accepció, lo que podríem anomenar *oficial*, aplica els mots *nació*, *nacionalitat*, *patria*, als Estats actualment constituïts; si's tracta d'un Estat federatiu, els aplica o l'Estat general o central, el conjunt dels països federats.

La segona accepció els aplica a pobles que constitueixen una unitat natural per la raça, per la llengua, per l'història, pel dret, per les costums, etc., tant si formen un Estat com si no'l formen.

Segons la primera accepció, Fransa, el Regne Unit, Austria-Hongria, Espanya, Russia, Bèlgica, Turquia són nacions o nacionalitats, son patries... Aquesta accepció fá, en realitat una mateixa cosa de la nació, la patria y l'Estat, y dona a la nació o la patria un caràcter d'artificialitat.

Segons la segona accepció, la Gran Bretanya, l'Austria-Hongria, Espanya, Russia, Bèlgica, Turquia, no son veritables nacions, no son patries, perquè no tenen unitat de raça, de llengua, d'història, etc. Son, de fet, conjunts de patries o nacions. Dintre d'aquests conjunts trobarém enteres o fetes a troços les nacions o patries veritables: per exemple, Irlanda al Regne Unit; Bohemia, Croàcia, Eslovàquia y Eslovenia a l'Austria-Hongria; Catalunya a Espanya; Finlàndia, Polònia, Ucraïna, Georgia y Lituània a Russia; Albània a Turquia. Així la nació o la patria esdevé una creació natural, no perquè la naturalesa per si sola la criei, sino perquè hi contribueix poderosament. (1).

Es indispensable tenir ben present aquesta distinció entre les dues accepcions esmentades, pera no aplicar a la *nació* o *patria oficial* allò que's digui de la *nació* o *patria natural*, y el revés. Moltes de les crítiques dirigides contra el patriotisme y el nacionalisme son justes al referirse a la *nació oficial*, pero no ho son si's volen referir a la *nació natural*.

Usades son encara en la terminologia política y sociològica, les dues accepcions. Es evident, empero, que la més adequada a la veritat y a la realitat es la que veu en l'unitat natural el signe de la patria. Aquesta accepció es avui la predominant en la terminologia científica. L'altra, la vella accepció, s'ha de considerar ja com una impropietat de llengua. Els

(1) Del llibre en preparació *El problema de les nacionalitats*.

(2) Sobre aquesta interessant qüestió vegis els meus articles sobre *La Renovació doctrinal del Nacionalisme* publicats a la *Revista de Catalunya*.

termes *nació*, *nacionalitat* y *patria* no poden lícitament identificarse ab el terme *Estat*. Ningú, seriósament, pot sostenir tal confusió.

JJ.—El problema nacionalista y els obrers.

Herveistes, sindicalistes y anarquistes.

Precisament en la distinció de les dues acepcions explicades, té'l seu fonament el problema nacionalista aparegut ab inmensa vigoria per tota l'Europa durant el segle XIX. La formació dels Estats contemporanis entre guerres, revolucions y tractats diplomàtics, creà una situació violenta, opressiva, pera'ls pobles dominats, que quedaren enclosos dolorosament en les grans unitats territorials fetes de bocins y pedaços aplegats per la força. Aqueixos pobles, reduïts a una condició d'inferioritat, desposseïts dels seus drets nacionals, s'han redressat contra l'organització dels Estats y han produït els moviments reivindicadors, els moviments nacionalistes.

Y bé: davant d'aquest problema, aixó plantejat, quins son els principis y quina es l'actitut del proletariat?

Es veritat que entre'ls escriptors y els militants obrers existeix una tendència que, al negar les patries y les nacions, nega tot valor y tot interés als moviments nacionalistes, considerantlos com una manifestació més de les competencies y dels odís fills del patriotisme. Pera'ls qui sostenen aquesta tendència no hi ha *fronteres verticals*, es a dir. les que diversifiquen Estats o agrupaments nacionals o étnics damunt de la terra; sino *fronteres horitzontals*, o sigui les que separen les diverses capes de la societat, les classes. Així substitueixen la *frontera geogràfica*, invenció de la burgesia, per la *frontera social*, dreçada per l'acció emancipadora y universal del proletariat. La veritable frontera, afegeixen, es la barriada; els que's troben a la banda oposada, formen un altra patria. Heusaquí les dues patries veritables y enemigues: la dels explotadors y la dels explotats. Els obrers de Fransa, d'Alemanya o d'Anglaterra tenen com a germans de la patria obrera als obrers de tots els països. Els burgesos francesos, alemanys, anglesos, tenen una patria comuna, diferenta de la dels treballadors.

Aquesta teoria es certa en quant afirma l'existència de les fronteres horitzontals. Pero no ho es en quant nega l'existència de les fronteres verticals, que *diversifiquen*, encara que no *separin*—segons una justa distinció d'en Gabriel Alomar (1)—els agrupaments humans. Pero no es aquesta la teoria predominant entre'l proletariat dels nostres dies. Se podrà omplir tot un voluminós llibre ab fragments d'escriptors y d'oradors y ab acords de Congressos obrers reconeixent al principi de les nacionalitats y la realitat de les patries. Y tinguis be en compte que molts d'aquells mateixos escriptors o militants obrers que fulminen les seves malediccions sobre les nacions y les patries, dirigintse principalment als grans Estats actuals, tenen un gran respecte per les nacionalitats

o patries naturals y son partidaris de la plena autonomia d'aquestes. En aixó, doncs, coincideixen ab el nacionalisme. No es en vá aquest una causa de llibertat.

En aqueixa qüestió de la patria, volen una doctrina més negadora, més exagerada, més *outranciere* que la den Gustau Hervé? Ell es l'apostol de l'antipatriotisme; ell ha llençat sobre la patria les més violentes invectives. Doncs be, llegiu les següents paraules seves:

«Pera mí que conec prou l'història pera saber que les patries han evolucionat continuament, de les municipalitats, dels petits principats d'altres temps a les grans nacionalitats d'avui, jo no crec que en l'humanitat renovellada pel colectivisme o el comunisme; en els Estats Units d'Europa o del món, en una federació si volen, de comunitats o d'agrupaments collectivistes o comunistes, no crec que les patries, les grans patries actuals, dintre llurs quadres actuals, subsistirán forçosament. Crec, al contrari, que aqueixes grans col·lectivitats que son les nacions modernes, ab la centralització que porten els grans Estats, que aquestes grans comunitats, en l'Europa renovellada pel socialisme, en el món renovellat per la Revolució social *serán reemplaçades d'un extrem al altre del planeta per una vasta federació de regions molt més petites, de regions naturals*, que serán molt diferents potser... dels agrupaments artificials que la sort de les armes ha constituït avui baix el nom de nacions». (1)

Així parla el *sans-patrie* Hervé. En aquest punt qualsevol nacionalista podría suscriure les seves paraules.

Y els sindicalistes, els sostenidors d'aquesta nova tendència del moviment obrer, com se situen davant del problema de les nacionalitats? Els sindicalistes son antipatriotes. Hubert Lagardelle, en un apèndix al fascicle *Socialisme et Syndicalisme*, presenta l'antipatriotisme dels sindicalistes com una nota que'ls distingeix dels anarquistes, que al seu judici no son antipatriotes. Y recorda en efecte, la xamosa carta de Kropotkin publicada en *Les Temps Nouveaux* rebutjant les teories antipatriotiques Y bé: el mateix Hubert de Lagardelle, a l'estudiar concretament els problemes nacionalistes, prén una situació favorable al nacionalisme. Parlant del conflicte entre'ls alemanys d'Austria y els txecs de Bohèmia, que ha trascendit agudament en el proletariat d'aquells països, reconeix la necessitat de modificar l'organització centralitzada que en 1897 se donà al partit socialista austriac. Aixó, diu, seria anar vers un federalisme més deslligat, de bases amplement nacionals. Y contesta a continuació: «En el fons, no equival aixó a confessar que cal fer al punt de vista nacional la seva ampla part? Y que a manera que's desenrotlla, el socialisme enmatlleja els seus elements al medi històric que'l tanca?» (1).

H. Rovira Virgili

(1) G. HERVÉ: *Le Congrès de Stuttgart et l'Antipatriotisme*. Discurs pronunciat a París el 12 de Setembre de 1907, y editat en un fascicle. Darrera del paragraf que hem traduït hi ha l'acotació *Vifs applaudissements*.

(2) H. LAGARDELLE: *De Vienne a Constantinople. II. Conflits nationaux. L'Humanité* del 21 de Juliol de 1912.

(1) GABRIEL ALOMAR: *Sobre un nou concepte de la frontera*. Article publicat en *La Campana de Gràcia* del 27 de Juliol de 1912.

Elxés de viatge

AU DE PAS

Vola 'l tren a tot volar
per planes assoleiades;
a mà esquerra veig la mar
que s'hi encrespen les onades;
a mà dreta 'ls llargs camins
florits de murtra olorosa;
vora 'l sorral, entre pins,
els estanys d'aigua quietosa.
Esperit que vas errant
fatigat de lluites vanes,
l'hermosura contemplant
de les terres catalanes;
esperit, au voladora
que abandonares ton niu:
la llibertat t'enamora
y ets de tos amors captiu.
Esperit que no tens llar
y endevines llars serenes
en els erms, en les carenes
y en els llenys que breça 'l mar:
canta 'l goig a tota veu,
sadóllat de vida forta!
Ilusions, volèu, volèu,
com el tren que se m'emporta!

En la garriga feresta
—lluny dels masos arrupits
entre tofes de ginesta
y entre baladres florits—
veig al fons d'unes clotades
un carro vell aturat:
té les rodes empolsades
de la pols dels que han passat;
té les vares recolzades
sobre 'l terrer calsinat...
En son última carrera
s'estimbà dins el torrent;
avui prop la carretera
el consúm l'anyorament
de les llargues caminades
per les planes desolades.

Oliveres de ma terra,
quin goig veureus al passà,
ennoblint el plà y la serra
entre vinyats, llà d'enllà!
Quantes voltes, fent ma via
per un bell clos oblidat,
immòvils m'havèu sobtat
fent eterna companyia
a l'eterna soletat!
Pels camins silenciosos
tots coberts de pedregàm,
com uns braços amorosos
estenèu l'èrtic brancàm;
y sòu senzilles y franques
y movèu a devoció,
y el caient de vostres branques
es una benedició.

De la plana alçant l'esguart,
veig dalt la serra una ermita,
y més lluny, y més petita,

altra ermita vora 'l mar.
Sant refugi dels pastors
en les soletats pauroses;
en tempestes furioses
guia y nort dels pescadors...
Que Deu vos guardi de mal,
ermites, visió ideal,
flors d'immarcibles coroles,
que sota 'l ruixat de llum
eternalment restèu soles,
condormides al perfum
de les herbes camperoles!

Quina verdó en el canyar!
Quin groguejar la ginesta!
Y quina blavor la mar,
quina llum, quins cants de festa!
Al tombar una collada
la veig de sobte cambiada
com una dòna inconstant,
breçolantse desmayada,
somnia, gemegant.
La veig diàfana, grisa,
sense cap nau, sense cap port,
enigmàtica, indecisa
com a dòna sense cor.

Poc a poc la llum se pert
derrera 'l llunyà serrat.
El plà té la magestat
imposant del Desert.
Passen remats beladors.
Ab sos últims resplendors
el sol plé de somnolences
dóna llargaries immenses
a les ombres dels pastors.
Y enfilen els puigs vehins,
y en la llunyania 's fonen
entre marges y camins
y vinyats que s'escalonen.
Cap crit, cap veu, cap remó.
En l'infinita buidó
vá caient, caient el día
ab un suprèm abandó
de fonda melancolia.

La nit expandeix serena
d'estels l'aurific eixàm.
Sobre 'l mar son disc d'aràm
enlaira la lluna plena.
Y, solcant el firmament,
ara es d'or ara d'argent,
y ab claretats espectrals
illumina intensament
les masies patriarcales.
Ja finit mon romiatge,
deixo 'l tren, baixo a la platja,
m'atanco al puig rocallós,
y respiro a son redós
sentor d'algues y boscatge.
Reposa en pau, esperit!
En la calma de la nit
alça ton reç solitari!
En ta terra, ont no tens llar,
cada roca es un altar,
cada bosc un santuari!

La nostra arma

Als de Gent Nova

MENTIDA sembla, que hi hagi encar qui de bona fé cregui que dels partits polítics espanyols, y especialment dels dos que's reparteixen el poder del Estat, n'hagi de venir alguna satisfacció per migrada que sigui, a les justíssimes aspiracions de Catalunya

Jo voldria que 'ls que d'aquests partits se refian, amb la mà al pit confessessin si apart d'alguna concessió personal, n'han tret res de profit pera la pàtria dels seus vergonyants vinclaments y claudicacions inoportunes.

Ara de poc, per no citar altres cassos, Catalunya s'ha vist descaradament escarnida per l'actual president del Concell de Ministres. En Canalejas que fa pocs dies en plè Parlament amb motiu de la discussió del Projecte de Mancomunitats ens donava tota la rahó, es feia seu el projecte de la comissió, formada gairebé exclusivament per catalans y 'ns deia qu'allò encar no era tot, qu'ell anava de dret a la descentralisació, ha complert la seva paraula, convocant a Madrid les oposicions a notaries, defraudant aixís les esperances que en ell tenien posades alguns que ja masses vegades han demostrat esser exageradament cándits.

Ja es hora de que'ns refiem solzament de les nostres forces. L'any 1859 els patricis que restauraren els nostres Jocs Florals, no la prevenyen pas la consecuença que portaria la seva obra, y sense deure res a ningú mes que a la nostra propia constancia, mireu si se n'ha fet de via.

Encara no'ns l'han concedida la demanda nostra: *Volem la llengua catalana amb curacter oficial...*, ja 'ns l'havem presa, però. Y en les nostres corporacions populars hi es honorada la nostra llengua, en català s'escriuen els parents y amics, en català tenim un notabilíssim teatre y en català es publiquen diaris, revistes y llibres. Que falta molta feyna a fer encara? Quin dupte hi queda! Mes aixís com trevallant amb entussiasme havem lograt conveire a tanta gent, be es d'esperar que pel mateix motiu d'esser mes a propagar-ho, la feyna es farà molt mes depressa. No haurem necessitat cap concessió de Madrid.

En pocs anys d'enviar gent nostra a les Diputacions ja veieu amb quina unanimitat y entussiasme han aprovat el projecte de Mancomunitat, migrat en sí, després de tot però, un pas endavant en la nostre reivindicació administrativa.

Seguim predicant a n'el nostre poble y qu'amb complerta unanimitat plantejem al Estat el nostre programa máxim, (masses y prous n'hem presentat de mínims) y si allavors ens fan el sord.: .. allavors haurem de pensar en medis que quant surten bé, son de una transcendencia rápida y decisiva.

J. Rodergas Calmell

VOSALTRES que sou conscients en Catalanisme s'hi pot dirigir francament un dels vostres; per aixó vos dic: ¿de la Patria nostra, de Catalunya, quin concepte en teniu? Ja ho sé; un concepte enlairat, perque es nostra Mare y ne som fills. ¿Qué heu fet per ella? També ho sé; molt y tot quan heu pogut, pero jo vos acuso de que en aquest tot hi manca cosa que podíau fer y heu deixat d'aportarhi.

Per aixó vos pregunto amics y vos demano me digueu aont es el llevat folklòric qu'heu portat a la pastera de nostre personalitat nacional; aont heu dit, com pensa, parla y obra'l poble badaloní, espliqueume vosaltres que sou de marina, de la vostra gent les costums tradicionals, les llegendes, supersticions y rondalles d'altres temps, els aforismes, les cançons locals y tantes coses que son el Verb de la rassa mantingut per la tradició oral, que us balla devant dels ulls y que no sabeu veure, perqué per endavant segurament senteu el principi molt equivocac de que no n'hi ha de tot aixó de que vos parlo a Badalona.

Potser l'orgull de ciutadans a la moderna ha fet vos donguesseu vergonya de recollir y fer coneixer aquestes coses; potser vos ha semblat que no valien ja pena. Si vos hi heu fixat alguna vegada, y si certament aquets escrúpols han sigut la causa del vostre mancamenc, penseu que cada document folklòric que's pert, es un bossí de Patria que s'esborra. Per aixó vos dic: no descuideu ni un moment al escoltar els vostres pescadors y els vostres terrassans d'apuntarne les cançons, rondalles, aforismes, tradicions, endevinalles y jocs qu'encar que vos aparegués tenen certa semblansa a les d'altres pobles, ben segur no hi manca al retirat fisonómich del caràcter del poble vostre.

Aquest es el mancamenc de que vos parlo y vaig a dirvos la darrera paraula, eixida de lo mes endins del cor d'un català folklorista. He vist un recull de *cançons d'aigua*, (no vos sorprenga'l títol), perqué aont hi ha mar, hi ha llac o riu pera cantar y vestirhi les llegendes y cançons; per aixó no'n dic *cançons marineres*, y mes encar les nomeno *cançons d'aigua* perqué no sols ne canten els que llisquen sobre d'elles en nau o barca, si no fins els qui aturats en terra viuen la vida de la costa o ribera. En el referit recull hi he trobat cançons populars de molts y diferents paissos qu'en el mon confinen ab el mar, confronten ab llac o es troben banyats per grans rius y entre elles no hi he trobat ni un sol document de nostre Patria.

¡Quina vergonya, germans! ¿Es que no n'hi han? Disortadament els documents ens manquen per haver mancat els catalans, no recullintlos y ferlos coneixer.

Aixó volia dirvos, perque entenguesseu que fer Patria vol dir trevallar sempre. A tot hora y en tots sentits, que la Patria es cosa molt gran y molt s'hi ha de trevallar pera fer que sia del tot poderosa y forta.

Hureli Capmany

Com l'arada solca el camp...

Elegia

La calma solca ma vida
com l'arada solca el camp...
Des de la finestra estant
veig una prada florida.
¡Oh quietut beneida!
Veig una prada florida
y un camí que hi va ondulant
com la calma serpejant
per la prada de ma vida.

Un llibre obert al davant,
y en mitg de l'orla florida,
la meravella exquisida
d'uns versos que'm van solcant,
com l'arada solca el camp
y la pau solca ma vida.

Alço els ulls d'entant entant
per veure morir el dia.
Del calzer de sa agonía,
lenta, lenta's va aixecant
la fumerola tranquila d'una Mar, que va solcant
la transparencia infinida
de la tarde agonitzant,
com l'arada solca el camp
y la pau solca ma vida.

Quan me giro al meu voltant,
te veig tota amorosida.
Els teus ulls me van mirant
ab dolçura indefinida...
La tarde va agonitzant,
Com l'arada solca el camp,
els teus ulls solquen ma vida.

Joaquím Folch y Torres

Grandesa humana

A mos peus jeu la terra tremolosa,
en mon pit hi fa niu el sol ardent;
la sanc que'm banya el cor tumultuosa,
podria encolorir el firmament.

Mon esguart beu clarors de mitjdiada,
les estrelles humils tinc a l'entorn;
ma vida es tota una il·lusió daurada;
ma mort serà la posta d'un bell jorn.

Jo soc l'únic resúm de tota vida:
ab l'estre de mon seny omnipotent
lo immens, lo etern y lo infinit se mida.

Soc home! Soc poder omnipresent,
soc la flor excelsa d'eternal florida,
soc el temple sagrat del pensament.

Manel Serra y Moret

La carretera s'enfosquia
y eren agònics tots els cants;
passava un aire d'elegia
qu'era l'alé dels caminants.

Y la ciutat, encar llunyana,
posava un'ombra en nostres fronts;
totes les hortes de la plana
deien a chor lamentacions.

Deien a chor qu'eren passades
com un bell somni candorós
nostres visions assoleiades
per un moment sense dolós.

Deien a chor qu'era propera
l'hora crudel de comiat,
qu'en un revolt de carretera
retrovariem la ciutat.

Deien a chor que les ferides
palpitarien sempre més,
que guardarien nostres vides
l'aroma etern dels tarongès.

Nostres promeses no eren vanes,
més, se van perdre en un revolt!
Jo sento encare les llunyanes
hores intenses de plé sol.

Jo sento encare la delícia
de tasar junts el suc daurat
en el sojorn d'ombra propicia
d'un taronger assedegat.

Jo sento encar que m'acompanya
tot el misteri d'aquell jorn,
tota la forsa d'una entranya
qu'era latent al meu retorn.

Y sento encar la melangia
d'un darrer bès a cel morat,
la religiosa lletania
d'una esvahida eternitat.

Jo coneguí la victoriosa
flama solar dels tarongers;
jo beguí l'aigua tenebrosa
qu'omple la copa dels plahers.

Tota la meva juvenesa
per una volta va esclatà!
Fou un bell somni d'ardidesa
qu'eternament m'alenarà.

Tota la meva juvenesa
per una volta va sofrí!
Vingué llavors la deesa
qu'encén les llanties del camí.

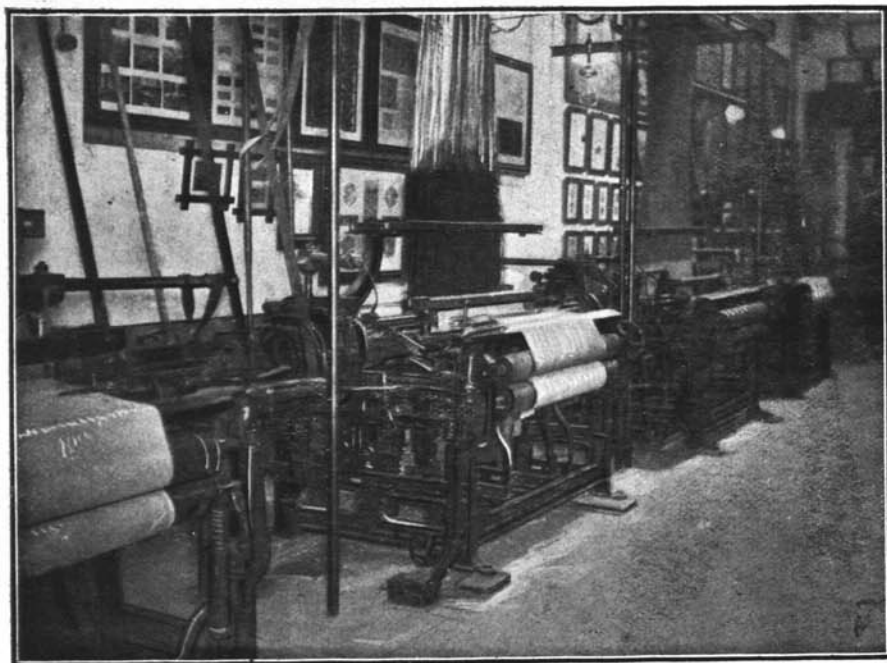
La carretera s'enfosquia
y eren agònics tots els cants;
passava un aire d'elegia
qu'era l'alé dels caminants.

P. Prat Gaballí

(De la col·lecció «Poemes de la Terra y del Mar».)

Janer, 1912.

ESCOLA DE TEIXITS DE BADALONA

Vista parcial de la classe de pràctiques textils.—Professor: Josep Terradas y Tenas

L'Escola de Teixits de Badalona

EN nostre país l'ensenyansa professional està tant descuidada, que produeix veritable satisfacció trobar una institució tant ben orientada y plena de vida, com es l'Escola de teixits fundada y dirigida per en Pau Rodón y Amigó.

No es la primera vegada que parlo d'un establiment com aquest, hermosa executoria d'un home de cor, de pensament y de voluntat, com vaig dir un dia... y perdoneu l'inmodestia de la repetició.

En una obreta que als problemes relacionats ab l'ensenyansa professional vaig dedicar y que l'Unió Industrial de Barcelona me feu l'honor d'editar-me, vaig intentar, després de parlar de Alemanya, de Suïssa, d'Austria-Hungria, de Fransa, d'Anglaterra, & comensar un inventari de les institucions d'ensenyansa professional, existents en nostre país, tant degudes a la creació dels poders públics, com a l'iniciativa privada. La meua feina no va esser gaire llarga. En 2 o 3 planes de l'obreta vaig ternenar y tinc la convicció de que n vaig oblidar ben poques.

Naturalment, badalonins, que la vostra Escola de teixits (perqué l'Escola den Rodón ja no es den Rodón, es de Badalona, perqué honora a Badalona) hi era en primer terme. Y de son genre poques mes; de tant completa encare menys. Llevat de les magnifiques institucions creades o protegides per la nostra Diputació Provincial (l'Universitat Industrial, l'Escola P. d'arts y oficis) y dels establiments ja més generals, de Terrassa y de Vilanova, propis de l'Estat, poca cosa més contenia la llista.

En quan a l'iniciativa privada... rés, quasi absolutament xorca. En les industries textils, que son les

primordials de nostra terra, l'Escola den Rodón, les classes de l'Unió Industrial, algunes altres, ben esquivades per cert, en altres entitats, y'l curs de Teoria del teixit donat l'any passat pel mateix Rodón al Foment del Treball Nacional; heusaqui tot.

Es verament desconsolador. Perqué en altres països l'iniciativa privada ha suplert l'acció oficial (Anglaterra y els EE. UU. per exemple), ha florit espléndidament, ha servit pera esperar an aquella, rivalitzant abdues (exemples: Suïssa y Alemanya) en una noble emulació.

Es una formidable acusació d'egoisme que 's pot fer als nostres productors. Ont es la vostra obra pera aixecar al nivell

de la cultura professional dels obrers del nostre país?, se'ls pot preguntar. Y quin dret teniu de protestar dels desgarriments de les masses *ignorantes*, si vosaltres no heu fet res pera educar-los ni intel·lectualment ni professionalment? L'exemple dels Gremis de Londres, establint cursos y escoles, ha restat inconegut o menyspreuat pels nostres productors... y avui un obrer anglés porta doble nombre de telers que un obrer catalá.

Avui sembla que'ns hem adonat dels mals que l'incultura professional de les nostres classes obreres causen a la nostra producció, y sembla que anem a emprendre'l camí de les rectificacions forsosas.

Se reuneixen a Barcelona els fabricants de pá y es dolen de l'escàs valor professional dels seus obrers y clamen per l' immediata creació d'Escoles professionals de l'ofici; se van a reunir els productors metallurgics y en el questionari de son proper congrés hi dediquen també bona part a l'instrucció professional; en la próxima assemblea de les Econòmiques del País hi figura també temes sobre aquestes qüestions y finalment s'ha de celebrar a primers de l'any vinent, a Madrid, el III Congrés Internacional de l'Educació Popular, una de les seccions del qual estarà destinada a l'ensenyansa técnica.

Tot sembla avui propici a una intensa renovació. Però nosaltres hem de dir ab dolor que trovém a mancarhi en aquest moviment, als patrons de nostres industries textils que han donat nom, lleu y prosperitat a Catalunya. Qué fá la poderosa Associació de Fabricants estampadors blanquejadors y aprestadors de Barcelona? Perqué resta muda la Societat dels Tintorers? Perqué no segueixen l'exemple dels patrons pellaires que han establert un curs professional en l'Universitat Industrial de Barcelona?

En l'actualitat les nostres indústries, y especialment les tèxtils, están passant una època de prosperitat que ja convenia després de tants anys dolents. Perqué no ferne participar també a les masses treballadores del nostre país, als humils col·laboradors de la nostra riquesa nacional. donant-los medís de millorar la seva cultura professional de lo qual, en definitiva, qui'n resultarà més beneficiat, serà'l mateix patronat nostre? No ferho serà tencarse en un innoble, en un absurde egoisme, que continuarà restant al nostre patronat tota l'ilegítima influència y tot valor social.

Peró ens estém ailunyant, ab aquestes consideracions, del tema primordial d'aquest article que m'heu demanat, amics de GENT NOVA, pel vostre extraordinari. Aixís, es que vaig a concretar el meu pensament en breuíssimes paraules.

L'Escola de Teixits den Rodón ha arribat a un punt de desenrotlló, que es un deure d'honor pera Badalona el municipalisarla. En Rodón, ab un generós desprendiment, que demostra qui es aquest home, ho oferí, en solemnia vetllada, a l'Ajuntament de la vostra ciutat, com a base de l'Escola d'arts y oficis que deu tenir una població com Badalona ont totes les indústries hi tenen representació espléndida.

Perqué no s'ha realisat encare aquest projecte? Jo espero, ciutadans badalonins, no havervos de tornar a fer aquesta pregunta l'any vinent.

R. Noguera Comet.

Pregharia

MARETA meva; joh tú la méva bona y santa Mare!, aquélla qui en ton pas per aquesta vida terrenal vares saber inculcarme'ls

tres amors qu'omplen la meva ànima: l'amor a la Vida, l'amor al pròxim y l'amor al treball, empenyentme pel camí de la honradés y del estudi cap a l'obra cultural; que realitza avui la méva Escola: encomanem a mon Pare pera que aquest me conservi les energies morals y materials indispensables y me concedeixi la gràcia d'una llarga vida pera poder continuar la meva tasca, corregintla y mellorantla fins a ferla més profitosa cada dia pera'ls méus germans; protegeix, aixís mateix, a les persones fidels qu'estimin la méva obra, boi procurant que la consideració y la bona voluntat dels justos m'acompanyin a ferla gran y respectada; retorna als séus envejosos

y engelosits enemics la bondat de sentiments que pera mí y els meus desitjo; concedeixme a l'hora de la mort la gloria de que'ls méus fills, deixebles y compatrieis pugan considerarme haver sigut un home útil al séu poble; perdona als que malament me censurín; dona bona intenció als que m'alabin; y fesme ben agradable als ulls del Pare.

D. Rodón y Amigó.

Agost, 1912.

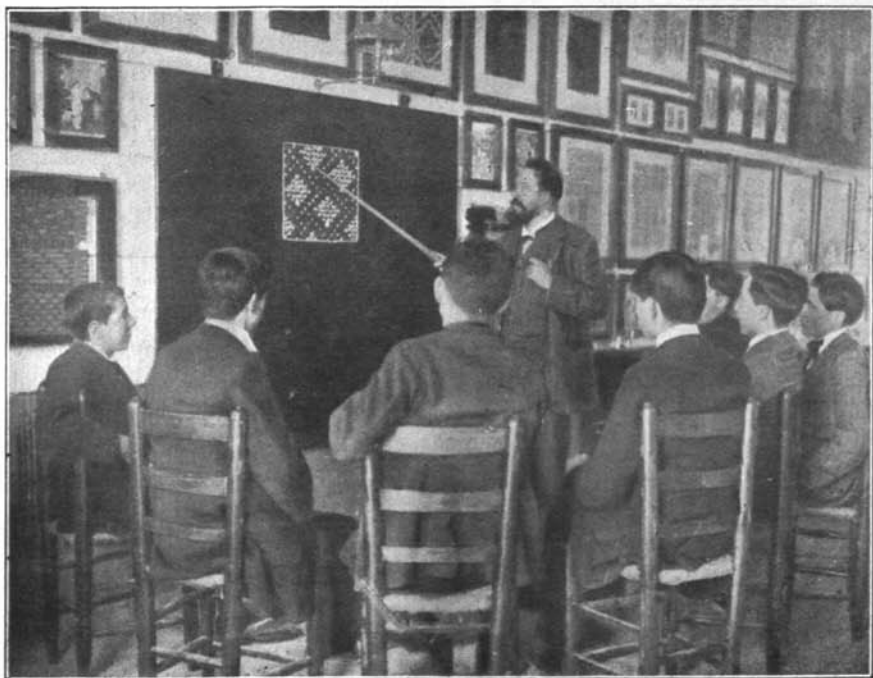
La reparació

No fá pas molts dies vareig llegir en la secció telegràfica de la premsa diària la nova, ben nova per mí, de que s'havía fundat a Tanger una Associació Hispano-hebrea, qual primera sessió va celebrarse ab tota solemnitat baix la presidència del encarregat de negocis d'Espanya. L'objecte de aquesta societat es, segons resava'l telegrama, l'estrener els llassos d'unió entre ls elements israelites y espanyols repartits per totes les nacions

Heusaquí quelcom ben interessant que's presta a fondes consideracions y comentaris. Haurá arribat per part d'Espanya l'hora de la reparació per' aquesta rassa malehida?

Els jueus s'anomenaven ells mateixos el poble de Deu. El poble elegit se vanagloria d'esser el dipositari del dogma de l'unitat divina; aquesta gran veritat no fou ensenyada per cap de les religions antigües ab tanta evidència com ho fou pel Génesis. Jesucrist procedeix de Moisés, y no ve a abolir la Llei antiga, si-

ESCOLA DE TEIXITS DE BADALONA

Classe de Teoria.—Professor: Pau Rodón y Amigó

no a complir-la. Cap nació s'ha preocupat tant de les coses divines y de la salvació de l'Humanitat. Vers la època que comensa Jesús a predicar que anava a obrir-se'l regne de Deu, la rassa d'Israel semblava oblidada de la vida real pera no ocupar-se més que del Messies, qual vinguda havien anunciat els profetes.

Peró aquesta rassa eminentment religiosa es també, per una singular contradicció, una rassa de negociants, d'usurers y de mercaders pels quals l'hidalgo castellà sent el més pregon despreç.

Mes heusaquí que després de cinc segles d'inacció, la diplomàcia europea diu a Espanya que es arriuat el moment de posar en pràctica el famós testament d'Isabel la Catòlica, anant a ocupar un lloc al Marroc en nom de la civilització. Y l'hidalgo espanyol al posar els peus en terra africana se troba ab que l'element més culte y més ric, l'instrument més apte pera l'expansió civilisadora y la penetració pacífica es precisament l'israelita, aquell mateix element que la famosa reina castellana, tan injustament alabada per l'història, foragitá dels seus dominis portada per la seva intolerància religiosa. L'exil decretat per la reina catòlica, subsisteix avui encara. Els hebreus formen grans nuclis en totes les nacions y en totes les parts del mon son ben rebuts menys a Espanya, que tanca sistemàticament les portes als descendents jueus espanyols que serven encara la parla de la que un dia fou llur patria.

Será arriuat el moment de la reparació? Aixó es lo que semblen indicar els fets. La rassa semita abundantment espargida pel Marroc, lliure del fanatisme musulmà, partidaria per conveniència propia de l'intervenció europea, podrà fer gran servei si's deposen odis seculars y se la tracta com a bona aliada. Que caiguin en hora bona els vells prejudicis històrics fruit d'una intolerància religiosa que sortosament ja no existeix avui. Obrintse de bat a bat les portes d'Espanya als hebreus espanyols en justa compensació al apoi que poden prestar a l'Àfrica a l'obra de la civilització, que aquí ja no han de trobar inquisicions que'ls condemnin, ni multituds que assaltin el Call, sino'l respecte y la tolerància de que disfruten en els altres Estats. Aquell estúpit anatema de deicides es ja un anacronisme estantís que no ha d'arribar a llurs orelles.

Rassa la més malehida y la més castigada, ha arriuat pera tú l'hora de la justícia! Espanya, l'últim baluart de l'intolerància catòlica, no pot anar al Marroc en nom de la civilització si no comensa per mostrarse digna d'esser tinguda per un Estat modern y civilisat. Rassa injustament perseguida en nom de Deu per l'odi y el fanatisme dels homes! L'era de les persecucions s'ha acabat y pots continuar la missió que la Providència't reserva en l'obra de la civilització universal!

J. Climent.

Disquisició o lo que's vulgui

LA Filosofia té per objecte y fi la Veritat, y sos sistemes els métodos pera inquirirla.

Tots els métodos usats fins avui día's conclouen en dos, que per virtut de ses múltiples combinacions han donat origen a les diferents escoles y tendències. Aquets dos métodos son: l'inductiu, que partint de les coses remonta fins al seu modo de esser o essència; y el deductiu, que partint d'aquesta essència devalla fins a la seva estructura o forma.

La forma de les coses ens es donada per la percepció y la seva essència per la raó.

Aquest marge que media entre la seva forma perceptiva y la seva essència lògica es la fórmula específica de la contradicció del Esser.

Les bases dels dos métodos aixís relacionades venen a esser, doncs, posem per cas, com lo que en el famós binomi de Newton son els extrems del seu desenrotll. Falta solzament, doncs també, com en aquest, fixar la llei del seu enllàs.

En lo absolut els nostres sentits no son pas perfectes, y igual la nostra raó. En conseqüència, els nostres sentits y la nostra raó no son pas ni de bon tros el terme inicial el primer y el terme final la segona, sino certament determinacions intermitjies, de les quals no'n coneixem poc ni mica el lloc que deuen ocupar, y sí sols ne sabem que un y altra están tant més acostats a son respectiu d'aquells com més en perfecció s'acosten a lo absolut.

Y som ja per fi al terreny de lo absolut: si als nostres sentits els donem aquesta perfecció, saltam d'un pas tota la ciencia experimental; y si a la nostra raó, igualment tota la ciencia metafísica del mateix pas.

Aquesta incògnita que ara se'ns ofereix es la que ens donaria, doncs, la clau d'un nou método, únic entre tots; puig que ella es, seguint l'exemple del binomi posat per cas, la seva expressió en potencial.

Quina es, doncs, la naturalesa d'aquesta incògnita, ulls que tant oberts esteu y no la veieu, raó que hi responeu y no l'endavineu?

J. Comas Costa.

Balans

EL nostre Nacionalisme que'n els primers deu anys d'aquest sigle s'ha vist molt combatut per quasi la totalitat dels partits polítics espanyols, arribant al extrem de amenaçarse en declarar les idees nacionalistes fora de la legalitat, tot just entrats en la segona decena del sigle, sembla que's vol canviar de política per part de l'Estat espanyol y que se está disposat a anar a l'estudi del problema català, donant satisfacció a les aspiracions autonomistes de Catalunya.

An els que'ns acusaven de tenir un criteri exclusivista que'ns privaba d'estar ab relació espiritual ab

els demés pobles ibèrics y sobretot ab la capital del Regne, y de que per aquesta culpa nostra ningú d'allà, ni l'intellectualitat castellana, coneixia els ideals y sentiments de Catalunya y menys encara el dret al reconqueriment de la personatitat de nostra Patria, haurán de confesar el seu erro y convenir ab nosaltres, els nacionalistes, que'ls polítics espanyols ens coneixen perfectament y que era y es encara incompatibilitat de criteri y característiques étniques lo que ens separa.

El darrer periode parlamentari qu'hem presenciat, ens diu eloqüentment que'ns coneixien molt bé els partits polítics espanyols, no sols el que está disposat a cumplir ab les tradicions dels partits lliberals d'Europa apoyant y concedint lo que'n l'actual moment de mana Catalunya, la Mancomunitat: sinó també tots els demés polítics que'ns han combatut declaradament o ab indiferencia. Sense noves declaracions dels representants de Catalunya s'ha reconegut per els capdavaners dels partits espanyols, ab tota sa importancia, l'existencia del problema nacionalista catalá, demostrantnos que ja es necessaria l'exposició de les nostres aspiracions y que coneixentles, l'actuació del Catalanisme ja pot, ja ha d'esser ara decididament de reconqueriment dels drets y llibertats de Catalunya. Tenim dret de ferho aixís, car ningú pot pretextar ignorancia de l'existencia del sentiment catalá, y de que'l nostre poble se manifesta unit y compacte quan se tracta de laborar per Catalunya.

N'hi hagut prou ab un momen de la política catalana, el que les Diputacions de les quatre provincies demanessin crear un tot orgánic en el ordre administratiu pera Catalunya, dintre lo que permet les actuals lleis substantives del Estat, pera que momentàniament se tornés a manifestar tot el poble catalá a favor de la reconstrucció de Catalunya, ab tanta decissió y entusiasme que s'imposibilita l'oposició del únic partit que actúa dintre'l territori catalá ab hostilitat a l'autonomia de la nostra terra, el radical, y s'han convertit els altres partits de Catalunya, dependents dels espanyols, en col·laboradors de l'acció del Nacionalisme.

No s'observa sols en l'Estat Espanyol aquesta no va orientació en pró de l'autonomia de les nacionalitats; mes aviat ens creiem que la diferencia d'apreciar el nostre problema avui, comparat ab lo de fá uns quants anys, es degut al esforç del Nacionalisme que

ha creat un moviment general en Europa favorable a donar a les nacionalitats que conserven llurs personalitats l'assaig preliminar d'un regisme autonómich; com ho prova l'Estat mostra en pràctiques constitucionals y que té una monarquia rarament democrática, l'Anglaterra, al concedirla a Irlanda y també el desvetllament regionalista que s'observa cada día ab més intensitat a l'unitaria Fransa.

La constitució de la Diputació Catalana, encara que sigui sols pera fins administratius, pot esser un gran pas en pró de les aspiracions del poble catalá; ab el ben entès que l'unitat política de Catalunya y per lo tant, la Diputació unida de fet ja existeixen, s'aprovi o no la llei de Mancomunitats, car s'ha demostrat que existia l'unitat nacional de tots els catalans.

Pero es precis que no'ns deturem en aquest moment de l'acció del Nacionalisme; que prosseguim constantment aquesta nostra acció, fins a conseguir l'autonomia integral de Catalunya.

J. Monés.

Agost 1912.

ESCOLA DE TEIXITS DE BADALONA

Classe de dibuix aplicat.—Professor: Camil Rodón y Font

El darrer cant

FÉ Y ESPERANSA

Y va dir el poeta en sa agonia:
— Ton bras oh, mort! per un moment detura;
deixam trobar la nota d'aqueix dia
que m'omple de tristesa y d'amargura.

No vulgas ofegar a flor de llavi
ma darrera oració, no será llarga;
no perque are la vida se m'acabi
has de férmela, ingrata, mes amarga.

Deixam cantar, y ajudam si penosa
la tardansa se't fés de ma partida;
aléntam en més ansies, y disposa
tan depressa com vulgas de ma vida. —

Digué, y tombant febrosament perduda
aquí d'allà 'l poeta la mirada,
sempre a sos ulls imperturbable y muda
la imatge de la Mort hi era ficsada.

De son cervell la forsa creadora
lluïtava, aixis, en vá a treure florida;
com si'ls verms hi furguessin avans d'hora;
la inspiració 'n fugia atemorida;

y enemic, decaigut, ja s'entregava
a la busca fatal de la agonia
quan sa cambra del tot s'il·luminava
y una verge gentil hi apareixia.

— Qué vols? Dígueli; he oït la teva queixa
y a dictarte are ving l'última trova,
que jo sò la Poesia, la mateixa
que en ton cor hi vibrava sempre jova.

Vols are tu la nota delicada
del amor més sublim deixar escrita?
Vols la gloria cantar immaculada
de la patria del just qu'es infinita?

Res de la terra 't moga ab ella a créure
y propicia a tes ansies, t'obeheixo;
amor y patria al cel vùlgashi vèure
y a pujarhi en més ales m'ofereixo.

No't tempti pas encare eixa quimera
eixa febre del món, qu'en diuhen gloria;
ta trova siga humil, sentida y vera,
y en comptes de gentil, deprecatoria. —

Y severa aturant ab la ma destra
a la Mert que a la espona s'atansava,
sugestioná la pensa del poeta
que aixis son darrer cant psalmodejava.

«Senyor de terra y cel! Ma darrera hora
fágim digne de Vos; en ella siga
esborrada eixa vida pecadora
que vostra veu amiga

ha desoït, Senyor, tantes vegades;
de més culpes, maldats y paraulades
féume olvit, com pecats de qui malmena
una gracia per ell desconegeuda
y al vèurela perduda
reconeix lo qu'ha fet y s'en esmena.

Aixó he fet ab la vida que'm donàreu,
y vostra indignació se que mereixo;
perdonéume, Senyor, com perdonàreu
a tants com avisàreu
y os han oït; si tard ho reconeixo,
si mes culpes son grans, vostra clemencia
infinita 'ns heu dit que també fora
pera qui arrepentit vingués un'hora
a vostra augusta y divinal presencia.

Y jo hi ving penedit; d'eixa malura,
d'eix cos tot un pecat, tot una llaga,
no os haig pas de contar la vida impura
la vida que s'apaga
cansada de bregar penosa y trista, —
Vos sou immens, Senyor, y a vostra vista
res se fa fonedís, ni res s'amaga.

Vos sabèu les vegades que os traía
mon cor impenitent quan s'abocava
a dropa, mundanal, insana orgia;
Vos sabèu les vegades que'm posava
vostre sant nom als llavis
per'omplir-lo d'afrontes y d'agravis;
Vos sabèu qu'entremitg de la cridoria
del festí, la soperbia malehida
m'alsava a Vos, y, coronat de gloria,
veia xorca la vostra y desnarida.

Oh, que ingrati he sigut! Perdó etern Pare;
perdó per'aquesta ànima lliberta
d'eix cos que và a ser pols, y ja no encerta
sos mots com pera vos voldria encare...

Perdó, Senyor; si os he escupit al rostre
recordèuvs d'aquells que os hi escupiren,
y a vostre doll d'amor, a la sang vostre,
de ses culpes més grans se redimiren...»

Y es va extingir la veu; y la Poesia
encarantse ab la Mort, digué plorosa:
— Eix cos es téu; ta fam en ell sacia;
de l'ànima, esperit Deu ne disposa. —

Y cobrint afanyosa y satisfeta
la despulla ab la cítara, deixava
solitaria la cambra del poeta
que ab un alba de cel s'il·luminava.

H. Bori y Fontestà †

(Inédita.)

Aquareles

Ofrena

Primer d'abril de 1910.

Avui, quan m'he llevat
pel finestró he guaitat,
y ai! ai! quina nevada!
Vès qui ho hauria dit
que'l mes d'abril florit
amb neu fès l'arribada.

Tot era blanc, nevat....
montanyes, vila, prat....
mes ai! adeu, nevada!
A mitg matí ha fugit,
car per l'abril florit
no queda congelada.

Tarde de juliol.

La mar, avui, ha devingut estranya;
es el xaloc que la picada tota;
tenia una blavor fosca, negrosa,
y la platja no era gens alegre.
D'hivern semblava el cel, y en el capvespre
l'horitzó s'ha esfumat sense garlandes roses.

Mès tots els palangrers han avarat com sempre.

La barca a tota vela enllà fugia
bó-i embestint al vent,
saltant, saltant damunt de les onades
que furients botien en la proa
aixecantli al davant blancures d'aigua.

Y en la tarde d'estiu fredota y trista
la platja s'ha adormit. tota deserta,
guaitant al mar les barques afollades
que's perdien al lluny, fruit ans d'hora
la victòria que haurien en la lluita
amb el vent y la mar y les tenebres.

Matí d'agost.

El sol ja surt més tard, y un xic més a la dreta.
La mar gosa en guardà-l; en èxtassis, quieta,
no'l deixa mostrà al món, y fa trigar l'aubada.
La terra sent la llum ab que serà inundada.

El sol ja'n l'horitzó apar t'ronja geganta,
y un bras de mar tenyeix d'una rojol qu'espanta.

Capvespre d'estiu.

Quan mor el jorn, à la hora de la posta
en que l'aire del sud al sud es queda,
y el mar, tot blau, té un tornassol de seda,
quiets y blancs, els pobles de la costa
s'adormen a l'encís de la complanta
que la nimfa del mar canta....

Pere de Tera y fanáls

A LES SENYORETES CONXA TORRA Y MARIA BAGET

A vosaltres qui tant y tant plavién
les poques flors de mon jardí perdut,
de mon cor accepteu la pobra ofrena
que vos faig desd'aqueixa solitud.

Son dotze flors silvestres, totes rares,
que trovo caminant per aquets cims;
ne faig un ramellet pera vosaltres,
oh flors selectes dels millors jardins!

Si el ramellet aquet no té prou flaire
vosaltres li dareu un dols perfum;
de mon petit record tindrà tot l'aire;
d'aquets cimals deserts vos portará la llum.

Josepha Bori de Tera

Pirineu, agost 1912.

L'hora baixa

Es el solemnia
començar del crepuscle capvespral,
quan el cel roigeja
tenyit pels raigs del sol, que palideja
a ponent,
en la pura blavor del firmament.

Es quan tot enmudeix: quan, de les aus,
han acabat les melodies suaus;
es quan, solzament,
com cançons divines,
puja 'l remoreig d'aygues cristallines
amb remors de pins
qué, amb cants de fades, arriuen d'endins
les boscuries, aont les ventades
rebreguen el fullam de llurs brancades.

Es hora espiritual qu'als aymadors
convida a desgranar els llurs amors.

Es quan Natura
s envolcalla en la espessura
de boires caldejades, calitxoses,
d'entonacions pàlides y confoses,
que barren l'infinit
amb les ombres primeres de la nit.

Es el moment solemne del repós,
l' instant religiós
en que la Natura interromp sa vida
restant adormida
entre maravelles
y en el vetllà amorós de ses estrelles!...

J. Pujadas Barriga.

De ética política y social

EL renaixament literari de Catalunya, veritable palanca impulsadora del despertar de la nostra consciència racional, va determinar un immediat desplegament d'energies y activitats que, a mida que han anat transcorreguent els anys, s'han intensificat de tal manera, que avui dia formen, per el extraordinari desenrotll y importància, el principalíssim factor de la vida catalana.

Entre aqueixes energies y activitats, dues principalment han adquirit un increment major y han contribuït a interessar poderosament l'ànima de les multituts: l'exercici de les costums polítiques y l'interès, cada dia creixent, qu'han despertat les qüestions socials.

Singularisant més encara, d'aquests dos aspectes preponderants en la nostra vida pública, un d'ells sobre tot ha merescut la general preferència fins al extrem de relegar, equivocadament, a segon terme, el que té indiscutiblement una importància tant o més gran que la seva. Me refereixo, com ja haurà endevinat el llegidor, al aspecte purament polític.

Els esforços realitzats pera lograr la purificació del sufragi han vigorisat extraordinàriament la vida dels diferents partits polítics que intervenen dintre de casa nostra, y les propagandes que, necessàriament, han degut esser causa d'aquesta vigorisació, han trobat en el cor de les multituts, sempre propici a les exaltacions romàntiques y als entusiasmes generosos, un ressó fàcil que s'ha produït en una col·laboració espontània y amarada d'amor y entusiasme per els ideals qu'han despertat en cada hù.

Es l'exercici de les costums polítiques, doncs, lo que més ha contribuït a vigorisar la nostra ànima nacional. Ell ha sigut el gresol aont s'ha fòs el convenciment dels nostres ideals, la forsa motriu que ha impulsat poderosament la nostra consciència colectiva y el veïcol que ha donat a conèixer al reste d'Espanya el despertar de Catalunya, presentantli l'exposició dels seus drets y de les seves aspiracions.

Ara bé, conegudes les excelencies de les nostres costums polítiques com a desvetllament, com a veïcol de la nostra consciència nacional colectiva, podem estar satisfets d'elles baix el punt de vista de la ética? Podem assegurar que aquesta ha sofert un millorament paralel en importància a l'intensificació d'aquelles? Desgraciadament la nostra resposta té d'esser forsa negatiu.

Durant llarc temps ha vingut confonentse en un sol sentit el significat de les paraules CIUTADANIA y CIVILITAT. El compliment extricte dels devers polítics y l'exercici dels drets de ciutadà han enlairat a primera virtut la Ciutadania, y no sols s'ha postergat el conreu excels de les pràctiques civils, sinó que fins s'ha oblidat en absolut el sentit de la paraula CIVILITAT creient, contra tota raó y justícia, que'l contingut d'aquesta estava perfectament involucrat en el d'aquella Empró rés més lluny de la vri

tat, y d'aquí el rebaixament de l'ética y de la degeneració existent en el conreu de la meteixa Ciutadania

Restat tant sols fixarse ab deteniment en les paraules y procediments actualment en ús, pera ferse càrrec exacte de que entre la Civilitat y la Ciutadania no hi regna aquell equilibri necessari, y que aixó fa que s'experimenti una desviació funesta en perjudici principalment, de la primera d'aqueixes virtuts. L'estridència llògica y nobilíssima quan no passa d'esser una manifestació aguda d'un entusiasme seré y raonat, quan no traspasa el llinar del respecte mútuu y de la mútua consideració, l'estridència repeteixo, ha descendit a un deplorable extrem que l'ha convertida en una manifestació impúdica y canallesca. Pera nutrir-la s'han acudit als baixos fons del llenguatge, glorificant les paraules grolleres que més que un insult constitueixen una fuetada de vergonya y de desconsol; s'han acudit a conceptes que han volgut esser destructius y que no han estat més que canallesques.

En aqueixa tasca, d'una perversió flageladora, s'hi ha esmersat un interès extraordinari que es de doldre hagi sigut tant malament empleiat. Y cas extraordinari també, incompreensible, antinatural y illògic a totes llums: no han sigut les multituts democràtiques les que més s'han distingit en aquesta tasca de perversió de l'ética pública, sinó aquelles que per els seus components més refinats haurien hagut d'haver vetllat ab més zel pera que aixó no succeís. Y si en les primeres tal actuació pot tenir com a disculpa l'insuficiència de medis educatius, que les porta de vegades a censurables y inevitables extralimitacions, no es aixís en les de característica burgesa y conservadora, ja que'ls seus components han pogut gaudir generalment, dels benifets de l'instrucció y de l'educació. Y si bé es innegable que unes y altres han contribuït al rebaixament de l'ética pública, a les de temperament conservador correspón el tant de culpa major, puig no sols no han procurat detenir a temps la funesta davallada, sinó que fins han sigut els de davant en el descens y els que més trista anomenada han adquirit en aquesta desgraciada tasca.

Crec inútil presentar exemples pràctics que vinguin a corroborar les meves paraules. Fets luctuosos de no gaire llunyana actualitat servirien a maravella pera venir en el meu apoi y entre nosaltres meteixos, badalonins, hi han exemples més que suficients pera demostrar el decaïment en que l'ética pública se troba colocada.

Unicament, per acabar aquest ja llarc article, sigam permès dirigir una excitació a tots els que en les lluites públiques intervenen, pera que, modificant la seva conducta procurin enlairar la Civilitat al lloc predominant que té dret a ocupar, restablint, entre ella y la Ciutadania, l'equilibri per dissort romput. El respecte, la consideració y la cortesia per l'adversari polític, formes excels de la Civilitat, deu esser un culte que té de restablirse Per la nostra part, els que creiem y confiém en els ideals de llibertat y democra-

cia com a força dinàmica en la qual deu confiar-se pera lograr la salvació de la nostra patria, devém es-forsarnos en esdevenir soldats aguerrits d'alta Civi-litat com hem lograt serho de forta Ciutadania. En-mirallemnos en els temps heròics y, com en ells, fem precedir les nostres batalles ab torneigs d'armes aont

la galanteria y la gentilesa siguin exercides y emu-lades.

Y es d'aquesta manera com purificant l'ètica públi-ca ens farem dignes de la Patria y de nosaltres me-teixos.

Marc Giró Ros.

Doncelles

Pera Maria Azucé Blanc

GERMANES abdues, com bessones, primetes y pà-lides. el cap cobert de cabells d'éban Tenen els ulls grans y negríssims y l'esguard emo-cionant com un poema de somnis imprecisos, de tris-teses vagues, d'esperances apenes formulades, de re-nunciaments dolorosos. Hi ha sobre tot, en aquella mi-rada com un esverament del demà plé d'incerteses.

Tenen la gràcil timidesa de les flors nascudes en l'ombra de les ruïnes, y d'elles se despren un aroma de poesia trista, com d'inconsolable melangia.

Viuen en una gaia y blanca vila costana daurada pel sol y oreijada pel lleveitg marí, en una caseta humil enclauada entre altres en un carrer llarg al cap d'avall del que la mar posa son somriure blau

Aquella caseta petita e ig-norada es l'estoïtj d'una mare trista y de dues donselles qui no gosen estar alegres Té una petita eixida assolejada entre rónegues parets de pedres brunes. Una finestra s'hi obra entre la pompa d'una vella parra coberta de raïms de jaspi, y es l'encís d'aqueixa eixida banal una espléndida florescència d'or y bronces en les gemades plantes de les caputxines

Jo vaig entrar hi en la ca-seta humil, una tarde d'aquest finir de primavera en que les mimoses gotejaven topazis y ensajava el mar, allà baix en la platja, sa primera cançó estival sota el doser d'un cel meravellós.

M'encisà la caseta humil y amable, pero mes que tot me sorprengué la inmensa tristesa qu'els ulls de la mare reflectaven y l'encongiment de les doncelles, com si sobre d'elles hagués passada una irremeiable malvestat.

A les primeres paraules de la mare, quelcom d'amarç s'apoderà de mi davant d'aquell plany de l'ahir, en que era esdevinguda la orfanesa d'aquelles dones tímides L'espòs, el pare, partit; y ab ell totes les esperances d'un demà joïós... la lluita per la vida, sos llaçaments y represes, y sobre tot l'angoixa del avui y del demà pera les donzelletes pàlides, en la mare retuda

Mes heus aquí que les jovenetes, a uns mots d'en-coratjament, han semblat redressarse com flors de-munt la tija, y tot d'un cop, la caseta banal s'es ilumi-nada d'Art

Les poncelles han badat llurs primeres fulls y s'ha escampat entorn seu un perfum d'esperança.

Uns dits d'artista han evocat Bach en ses sentides filigranes polifòniques y han fet vibrar mon ànima de recorts sempre vivents.. Uns dits de fada m'han posat en les mans unes exquisides branques d'atmeller tan gentilment imitades que per instint m'he inclinat a o-lar-les.

Més encar: en una cam-bra alta de la petita casa, transformada en taller jo he sentit l'alenada de l'Art y de sa divina gracia. Que la evoca-dora de Bach es també una exquisida pintora de testes de donzella y d'infant; de flors y de fruites; d'escenes bíbliques bellament transmeses.

¡Oh els bells tapissos re-produint la intensa poesia de les sacres remembrances, son el millor ornament de una boni-ca iglesieta blanca ont regna la imatge de la patrona dei-marins! ¿Qui ho diria que aqueixes maravelles tan va-lentes son eixides del pinzell d'aquella donzelleta bruna, de rostre anemiat, d'esguards po-rucs qui es una artista tan sin-cera?

¿No son elles per ventura l'esperança del demà pera la mare trista y les filles qui no gosen estar alegres?

Si! si! aquelles belles tapiceríes; aquelles testes gentils, aquelles flors y fruites bellament reproduïdes, les garlandes y poms de flors creats ab bocins de roba, fil ferres y paper per uns ditets de fada; aquella maestría encisadora qui sab interpretar l'esperit dels grans mestres de la música, l'Art salvador en fi, es qui, missatger gloriós, a la porta de la caseta humil sembla dir a la viuda trista: «Aixeca ton front joh mare! y guaita el cel esperançada, car les poncelles esclaten». Y a n'aquelles filles qui no gosen estar alegres: «Somriguèu, donzelletes del rostre pàlit, y extenèu les vostre ales car l'h ritzó es ample pera els qui senten l'Art y tenen la Fé.»

Carme Karr:

Doña Carmen Karr
Presidenta dels Jocs Florals d'enguany

Un artista

A B dos amics meus sortia una vegada del «Fayans» aont un artista *globe-trotter*, de retorn a Barcelona, tenia exposades una infinitat de notes de color y d'hotel, *menús*, armes, dibuixos, budhas de *menor cuantia*, fotografies, postals, herbes, draps, japoneseries, etc., etc... recorts del viatge, quin itinerari, marcat ab una groixuda ratlla vermella, se des:acava d'un mapa-mundi immens penjat dalt de la porta d'entrada, pera *epater* al bon barceloní ab aquella restallera de kilòmetres recorreguts y que lo primer que se li acut es dir: «Ja n'hi devia costar de quartos!»

També hi quedaven un xic bocabadats, per més que no ho confessessin primer la mort—tots els *incompresos*, els de *grapa*, els *genials*, artistes de quart pis, dels que diuen penjaments de l'escudella... y sort que'ls en donguin. A dos d'aquets, amics meus, sortia del local quan al ser a la porta del carrer passà una hispano-suiça d'una pila de cavalls, o d'HP, com diuen alguns per ferse els enterats. El més jove dels meus companys tornantse una mica roig va saludar cerimoniosament a una de les senyores que anaven en l'auto, la qui va contestarli ab un graciós somriure.

—Noi, ab qui't fas?—vaig exclamar.—Digasli que t'ho conti; cinc duros li ha costat aquesta coneixensa —respongué l'altre.

—Eh? Qué dius?—vaig fer alarmadíssim.

... Poc després, mentres *feiem* el vermut, el xicot va contarho en aquets termes, paraula ensá, paraula enllá:

—Deu fer cosa d'un any que una colla del Circol varem engrescarnos pera anar els diumenges a pintar a fora. Alguns dies abans de la primera sortida ja no parlavem d'altra cosa: M'he de comprar un porta-estudis, pensava jo, y al esser al dissabte me'n vaig anar a cercarlo a cà'n Bertran.

—Son sis pessetes—va dirme'l dependent al preguntarli'l preu. Sis pessetes!... eren pera mi una quantitat respectable.—No'l vull—li vaig contestar—son massa diners.

Me'n anava, ab la cara molt llarga com pòdeu suposar, quan aquesta senyora a qui he saludat que era a la botiga fent compres, agafant el porta-estudis de demunt del taulell me diu somrient:—Dispensi,... se molestará si li ofereixo?

No sabia qué contestarli de tant com me va sobtar.

—Tingui, empórti-el—va fer allargantme'l y, dirigintse al amo qui la despatxava:—Pósil al meu compte—li digué. No'm vaig atrevir a rebutjar aquella finesa, o millor dit, aquella almoina que'm vexava un xic, feta per una desconeguda ab tanta gentilesa. Li vaig donar mercés mitj avergonyit. ..

—Y l'endemá feres el cop davant dels teus companys, eh?

—No, l'endemá no, perque no hi vaig anar a la primera excursió...

—Sabs lo que va fer?—va dirme l'altre—tornar a la botiga, enterarse de qui era la senyora aquella y encarregar a cà'n Piera un ram de flors per ella.

—De cinc duros?

—Sí Era tot el seu capital. Te estranya'l fet?

—Un xic, y, sobre tot el trobo, com te diré?... poc barceloní En general les nostres burgeses... Però es alló; una flor no fá istiu. Y no ha tingut *consequències*?

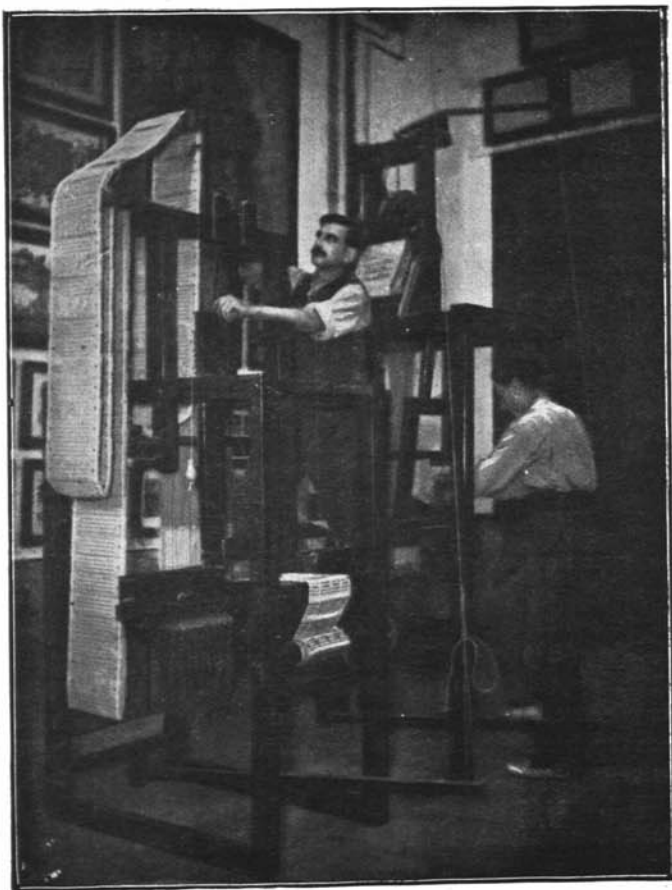
—Quines vols que hagi tingut! respongué l'*héroe* malagradós, quasi ofés.

Varem mudar de conversa.

Han passat anys d'aixó. L'artista de qui parlo se'n va anar a París, com tants d'altres creguts que allí'ls consagrarán artistes. Les darreres notícies que tinc d'ell son de que pinta molt, dibuixa molt.. y acompanya'ls nois d'un col·legi pera poguerse guanyar la vida.

D. Corominas Prats.

ESCOLA DE TEIXITS DE BADALONA

Alumnes de la classe de pràctiques tèxtils efectuant alguns dels seus treballs en telers a la mà

A una llum llunyana

(De la col·lecció inèdita «Hores místiques»)

*
* *

Dins del claustre, entre jocs de llum y d'ombra,
ont ploreu surtidors, y els cignes nèden
arquejant el coll blanc, y cremèn llànties
en la penombra mística;

dins del racer ont les clarors s'hi encanten,
y les remors s'hi adormen, y pels aires
hi ha un baume intents de flors y encens puríssim
y un deix de pau eterna;

dins la quietut somniosa, aont sojornen
en màrbrees urnes concellers y bisbes
fruit la suavitat del pas dels segles
que ritma el plor de l'aygua,

el plor de l'aygua, y la triomfal cadença
dels bronzos solemniais brandant angustos,
y el rés velat de l'orgue y cants litúrgics
qu'arriben del Sant temple,

l'esperit s'hi daleix.

Com dins la cova
el llac hi es transparent, la intel·ligència
dins eix racer, del alt saber remembra
les fondes sotileses.

Plascèvola frescor ens aquïeta
la turbulència dels instints; y ab freda
llengua, qu'atònit l'esperit escolta,
la eternitat ens parla.

Parla la eternitat en eixes voltes
que no somèn el riure del temps que hi llisca;
parla en eix bosc de seculars brancatges
que cap tardor desfulla;

parla en la vaguedat d'aqueix silenci
que'ns fa abaixar la veu, y ens fa la petja
respectuosa, y les remors solemnes
difòn y suavisas.

Fervent silenci relligiós que tornes
els llunyans echos en mormulls de resos,
silenci, veu de Deu, qu'al sentit calles
y ab l'esperit converses.

aromes, cants, clarors, arcades místiques
del claustre delitós, contra harmonia
reposa la mirada, el cor esponja
y enlaira el vol de l'ànima...

Vicens Piera, pvré.

Oh, llum amiga. que de nits brilleges
dintre la fosca y esquinant la boira!
En tes guspires irisades còntam,
còntam qui vetlles.

Quan jo t'oviro per damunt teulades,
desde ma cambra en l'isolat imperi,
me dones força per la lluita, y sembla
que m'acompanyis.

Que penso sempre llum amiga al veuret,
ab els neguits que altre esperit torturen
inconegut company que apar que'l senti
com m'encoratja.

Com m'encoratja y diu: "Oh, amic, contempla,
com la Ciutat s'ajaca sota nostre;
el front aixeca y damunt d'ella esguarda
la volta immensa".

"Dona repòs al teu desfici y llènçat
a volar pels abims. Jo t'acompanyo.
No veus un mon d'ensomni sadollante
d'anagògisme?"

"Y en panteista y beatific rapte,
en l'infinit com l'eter esvahinte,
no sents com som més lluny que allí ont s'amaga
el Deu que cerques?"

.....
"Devalla ja a la Terra que atalaies
enllà d'enllà com esblaimada bolva
que d'aquí sembla que serena dormi
somni de verge".

"Somni de verge perque aquí no arriba
l'esclat ferotge de passions cretines,
ni l'alenada impura que allí llença
tanta disbauxa"

"Que hi fa que com un àliga novella
en crescallina gavia presonera,
vegis la llum, y que'l teu còs llatzeris
al batre d'ales!"

"Mentres la vida dintre teu aleni
y 't barri 'l pas l'indexifrable Esfinx,
no defalleixis, y amb el pit qui sagna
torna a la lluita".

"Que en amical penyora, am la serena
pau d'aquest mon eteri vui ungirte
y per combatre devindràs desd'ara
fort com un hèroe".

.....
Oh llum amiga, adeu! Altra vegada,
en la celistia sommergint t'esfumes,
que ja tremola pel orient, incert,
l'or de l'aubada.

Rafel Campalans.

Tarda d'istiu

Atravers de les fulles el sol tacava de rutlles d'or la terra roja. Els préssecs s'acaronaven ells ab ells en els brots de les branques penjantes, reunits de tres en tres y de quatre en quatre, tocantse de galtes, mitj adormits dessota de la besada del sol.

Pel tronc del preseguer hi pujaven y baixaven, incansables les formigues feineres, saludantse ab profundes reverencies al trobarse, y reprénent tot seguit la seva via sense plantar crossa...

Sentíem en la carn la xardor de la terra ahont séiem y respiravem devotament l'olor dels préssecs madurs, aquella tarda d'istiu.

També passá un aucell y una aucella alegrement, solets, com si no hi haguessin més aucells en tota la terra.

Varen allunyar-se y's varen perdre, ocultantse potser en el blau del cel.

Els havíem seguit ab la mirada, pero, ben aviat, un ramell de préssecs s'interposá entre ells y nosaltres. Un era coronat de fulles y els altres s'apinyaven pera posarse a l'ombra d'aquell, privilegiat.

Jo no sé si'ls préssecs senten com nosaltres en les galtes l'amor que vessa de dintre, perque 'ls véiem y'ls atrapavem sovint en canviaments de coloració y semblaven palpitant al contacte de llurs galtes plenes de vida, suaus y dolces.

No déiem res, ni calia.

Are ja no veiem les formigues pujar y baixar incansables pel tronc del preseguer. Sense adonármosen havíem fet com la fruita madura y sentíem que'l sol ens acariciava també la galta.

Ella, suaument apartá la seva, de primer, un ramell apinyat de préssecs que semblava sobreixit del corn del abundor... Després ab els ulls redons, oberts infantilment, mirava cap allí baix aont la mar blava, ben blava, ratllava l'horitzó d'una franja poderosa.

El seu cos semblá repenjar-se sobre sí mateixa ab un deix magnífic de sobirana lassitut; y digué, sense gens de forsa en el tó, més ab una gran seguretat: —L'infant que vindrá vui que tingui 'ls cabells d'or.

Josep M^a. Folch y Torres

Agost 1912.

Nota de festa major

PERFUMA l'espai l'esclat de roses blanques que damunt dels pits de donzella donen vida y xardor.

Jo he vist l'ampla via, xopa de sol y d'aucells acaroadors en dies suprems de gran festassa!

He sentit de bon matí, del altiu cloquer, brandar la majestuosa campana que fá bategar els cors y als jovincels desperta altra vida nova per fruir.

Els camps restarán sense flors, mes les ciutats se'n gaudeixen despiatadament.

Oh, glosa del amor, que en jorn estival el trist poeta canta, sens altra virtut que somnis de fantasia y d'anyoransa!

Quan arriba la festa del meu poblet, jo passo per davant de les cases alegres y rialleres y faig via al enllá d'aquell brugit y gatzara...

Miro l'enrunat cementiri y aquella solitud dels fossars misteriosos, me remembra'l greu

epilec de la vida que fineix.

Esguardo desde la closa montanyosa el poble, y al oir el vessament de rialles, exclamo ab sentiment:

—A riure! A riure tots!... Sols a mi. deixeume que covart plori a la tomba de mos passats; d'aquells que rigueren ab vosaltres y que'ls nostres pares no'ns ensenyen a estimar ni en hores de tristor, ni en diades com les d'avui, que fins els estels donen més llum y més blancor la lluna platejada!

Emili Graells Castells.

Visions ciutadanes

RÁPIDA

EN una recolzada del llarc carrer, dos ceguets encara joves, llençen a l'espai les armonioses notes de un *boston*. El qui toca el violí sembla que posi en l'execució dels melodiosos ritmes de Strauss tot llur esperit. A voltes, en les llargues notes sentimentals, llur boca somriu, ab un somriure que sembla trist, molt trist, y llurs parpelles s'obren en cerca de la llum plorada. El qui toca el piano, esllevisa llurs dits per les blanques tecles ab amorosa cura, com si temés llençar quiscuna nota desafinada que per un moment fés perdre el ritme de les sonores armonies. Abdos resten abstrerts, com si llur esperit fruí de la dolça música.

Son les deu de la vetlla. Els pocs vianants que en aquella hora creuen el carrer, mitg fosc, ab quasi totes llurs portes tancades, passen a pas llarc. Alguns, pocs, s'aturen un moment, fruïnt l'encant de les candencioses notes, y més pocs encara donen una almoïna a un vellet que allarga un petit plat de llauna a tots els vianants. Fa fred, un fred que arriba als ossos y ab recança m'allunyo carrer avall. Soc lluny ja y encara s'ouen confoses les notes del wals. Els ceguets no deuen sentir el fred, o si'l senten a bon segur que toquen encara pera recullir els últims céntims ab que s'han de procurar l'aliment de la vetlla...

F. Salvador y Rosés.

Marineres

DESMALLANT

La nit es fosca.
fosca y callada;
sadoll d'essències
l'oratjol passa:
alegres notes
desuan rialla,
ritme de vida
d'una pregaria...
Alba renglera
tremolejanta
de llums, espurna
an les onades.
La gent de vila
corra a la platja,
que'ls llums qu'hi brillan
signan calada:
fadrins y noies,
garla que garla;
els nets menanthi,
jaiets y jaies.
Les cares brunes
totes suhades,
homes y dones
el peix desmallan.
Cau la sardina,
ruixat de plata;
muntets festosos
arreu s'ufanan..
Entre canturies,
entre rialles,
processó alegre
que puja y baixa,
dret a la vila
porta incansable
samals y coves
la jovenalla.

Joan Ribas Carreras

Puntaire

Boixets joguinosos en tes mans de fada
damunt del coixí van teixint la randa,
màgica trenyina trenant enllassada,
alat papelló y esbelta garlanda.

Els fills blanquejants de fines madeixes
dels boixets redons, gentil descapdells
y sobre el coixí els desfás en reixes
de l'art de la randa, gayes maravelles.

Si dels xic boixets m'encisa el bell ayre,
més m'encises tú, hermosa puntayre,
la de la ma destre, la del hermós cor.

De la punta llesta, hermosa encisera,
jo m'en guarniré una coixinera
per dormí plegats la són del amor.

Eluis Tintiré Mercader

La dòna valenciana

Pensant ont la bellesa trovaria
que fos l'eterna admiració del món,
al gran Artífex, sorprengué la son,
y tingué un bell ensomni de poesia.

Una imatge, radiant d'alegria,
li aparegué del somni en lo profon;
de blanques roses coronat el front,
y en los ulls la claror d'un novell día.

Se postrá davant d'Ella, y ab dolça veu,
digué tota ofrenant-se-li: — Deu meu,
soc de les flors la més humil germana!...

Despertá del bell somni el Creador
y escrigué al pergami del Llibre d'or:
«Aixís serà la dòna valenciana!»

A una bella hortolana

Eres hermosa com el trenc d'aubada
eres divina com la verge pura,
es de deesa de marbre ta escultura,
eres sentimental y apassionada.

Tens en el fons de ta brillant mirada
la clara llum que'n l'albejar fulgura,
y posá en la tev' ànima, Natura,
tendreses de coloma enamorada.

Tens un adorador que's ta parella
y escolta, enbadalit, a cau d'orella,
de tes paraules l'oració de amor.

Y es ta parla una música agradosa
que brolla dels teus llavis, melodiosa,
s'endintra en l'esperit y roba'l cor.

Miquel Durán Cortajada.

Parc oblidat

A lo llarch del passeig misteriós
les fulles seques y marcides corren.
Al cel, per entre els arbres corpulents
hi han sanc y foc en folles tremantes.
Es la hora dolça del capvespre quiet
que cau pietosa com un vel en l'ombra.

El cel es un topaci ont el melastre
posa llur sanc en besos de sol. Are
s'encén com una llàgrima l'estel
de la tarda velada y misteriosa.
Un gran olor de roses y de lliris,
un gran silenci d'ombres de sepulcre...
y tot s'abconça rera'l vel melàngic
de la nit pia. Canta un rossinyol.

Al lluny sobre l'ombriu verdor dels arbres
s'endavina l'albura d'una estatua...
Quin gran silenci en l'hora! Quin florir
d'estrelles y de roses!... y al misteri
del llac melàngic ja la nit entrada,
les ombres dels amants que ixen lluminiques
a refé'l vell poema inolvidable.

Eluis Capdevila

Recorts

ESCOLA DE TEIXITS DE BADALONA

EL pobre Manelet era la víctima propiciatòria de quasi tots els alumnes del col·legi, per tenir el gran defecte, que pesava sobre d'ell com un infamant estigma, d'esser el més feble de la colla.

Aquell noi malaltís, sense la força necessària per imposar-se i exigir el respecte que tots els condeixebles li devien, d'una feblesa que més aviat revelava un cas patològic abans que un atrofiament d'esperit, m'inspirava una compassió indescriptible; i avui que evoco el seu recort, sento més intensament l'indignació que'm produïa l'iniquitat dels companys d'estudi.

El pobre Manelet s'excluïa ell mateix de jugar ab tots nosaltres, quan gosàvem de l'escassa estona de expansió que'ns otorgava'l senyor mestre, perquè sabia prou bé que ni allavors se li perdonava la seva feblesa.

La majoria de jocs de quan jo era col·legial, i crec que ara són els mateixos, consistien en lluites que portaven grans rivalitats i antagonismes. Generalment el més fort, en el sentit de brutalitat, era'l «jefe» perquè «batia» a tots els de la classe; perquè aguantava ab un estoïcisme espartà les moltes palmataes que d'un dia al altre li clavava'l professor. Aqueix cap de colla conegut en tots els estudis, comunment es de una intel·ligència de duresa diamantina, però si del seu cervell no se'n pot esperar res, tothom confia en la força dels seus punys i mai deixa d'haverhi qui assegura seriament que mercès a n'aquets pot arribar a ésser «alguna cosa».

El bon senyor mestre que tot ho atribuïa a l'edat, deixava fer sense corregir ni preocupar-se del increment alarmant que prenia certes inclinacions dolentes d'un bon nombre de deixebles.

Si jugàvem a «geps» era qüestió de portar l'«amenassada» al Manelet fins a fer-lo plorar per a que la majoria de col·legials, infants sense pietat, se riguessin d'ell, inclús el senyor professor que'l motejava dientli «noi de sucre». En fi, en totes les diversions hi havia una oportunitat per atropellar al noi feble si ell prenia part en les mateixes.

A classe en Manelet ocupava un dels últims llocs, al costat dels tontos i ganduls, tot per no tenir qui carinyosament l'encoratgés per a poguer ascendir entre nosaltres. El pobre noi tenia bona intel·ligència, però degut a les moltes burles que li feien havia abdicat de posar de manifest les seves iniciatives i qualitats.

Laboratori de la classe de Tintoreria.— Professor: Octavi Viñas y Heras

Un dia en Manelet no va assistir a classe. Estava malalt. Ningú va fer-ne cas i el professor diagnosticà que era un cas agut de «gandulitis», qual enfermetat seria perfectament vensuda si la família del noi acceptava els preceptes d'una terapèutica que tenia per base fonamental la palmeta.

En Manelet va morir; tothom ja ho preveia.

— Tant de bé com li ha fet Deu—exclamaven les ànimes pietoses—també hauria sigut un infelís tota la vida!

Aquell dia el senyor mestre tingué sentides paraules de condol per la mort del infortunat amic, empró quasi tots els alumnes experimentaren una inmensa alegria perquè havien d'anar al enterro, al costat del cotxe fent llum al fèretre, lo que havien de donarlosi ocasió de passejarse endiumenjats pels carrers de la ciutat en un dia que no n'era pas costum.

Al cementiri varen obrir la caixa i del rostre blanc den Manelet havia desaparegut la seva habitual expressió de temor i tristesa; i els seus llavis, que havien quedat sense sang al rebre el bes de la mort, estaven entreoberts per un somriure de gratitud per a aqueixa que l'havia lliurat de la crueltat dels seus companys.

* *

Avui que fa alguns anys que succeí el fet relatat, he vist ab dolorosa sorpresa que el mal cor d'aquells infants, ara ja homes, continuà inspirantlosi les accions més perverses.

I lo pitjor es que ara ne conec més de Manelets, víctimes d'innombrables persones que també riuen oint els seus plans i gosen col·laborant a la seva major dissort, sense perjudici de que quan deixin d'existir, els plorin com uns necrolàtres i organisin a la memoria llur les manifestacions més pomposes.

Enric Clapés

Maternal

Biblica

...serà seu, tot seu! y li dirà, Mare!

Dolors Monserdá.

Ja no es un somni bell
lo que acarono,
ni l'Amor que va y ve
avui anyoro.

No es un nin qualsevol
que al lluny s'ovira,
el que ab sos ulls de cel
mon cor captiva.

Es més qu'el germanet
a qui bressava,
entonantli cançons
prop de la Mare.

Mon preuat tresor es
boci de l'ànima.
estoig rublert d'amor
y d'esperances...

¡Gaia flor del jardí
de la llar nostra,
sigues eternament,
fill meu, ma joia!

Mercé Padrós de Jou.

Barcelona, 1912.

Confessió

INTIMA

Aspirant el doís halè
que exala la teva boca,
encantat ab els teus ulls
que'm diuen tot lo que ets bona,
perdo la noció del temps
y'm passen volant les hores.

Mes no't fassis il·lusions,
que, si be es ma passió boja,
t'haig de dî una veritat
que a tu't semblarà monstruosa:
lo que sento al costat teu,
ho sento aprop d'altres dones.

Abans que a tu, estimo a l'art.
la bellesa de la forma,
el riure, la joventut,
la poesia, la gloria...
Y de tot això, pel món,
n'hi ha una abundor que enamora!

¿Sabs lo que sento aprop teu,
que ets tu l'única, tu sola
la que m'ho pot inspirar?...
Un pressentiment, tal volta:
Que tu has de ser pels meus fills
la mare més amorosa.

Josep Burgas (Mayet)

Cafarnaum, la ciutat petita y blanca,
s'adorm en la penombra del capvespre.
La llum morent tenyeix el cel de porpra;
un ventijol suau bressa les fulls
ab la remor d'un res.

Jesús arriba
a la ciutat seguit de dos deixebles.
Sa testa triomfal lleument acota;
s'enrosquen sos cabells demunt l'espatlla.
Flecta en terra'ls genolls, les mans encreua
devant del pit y resa.

Y ja finida
l'oració, lentament ab els apòstols
segueix els carrers vells y solitaris.
Bada un portal de cop sa gorja bruna
y als tres vianants s'atansa un'ombra humana.
Es una dóna jove, bella, espléndida.
qui dú un infant als brassos, lleig, horrible,
el cap monstruós, les cames retorsades.
Y crida ella a Jesús y s'agenolla
als seus peus sanglotant ab pena inmensa
mostrantli l'estrafet, el seu fill únic,
implorant entre xiscles un miracle.
El bon Jesús fa alsar aquella dóna;
somialent pren l'esquenat en els seus brassos
aixecantlo demunt la seva testa;
després el besa al front, l'acarícia,
l'extreny contra son pit y el nin tot d'una
devé un àngel rosat de cabells rossos.
Sa mare'l pren, com folla'l petoneja
en un esclat suprem d'amor y ditxa;
vol parlar y ni un mot surt dels seus llavis.
Y l'infant els brassets batent en l'ayre,
omplint el trist carrer de rialles fresques,
dón'l'adéu a Jesús mentres s'allunya.

J. Bosch Romaguera

La Bisbal.

Íntimes

En el repós d'aquella nit de festa
tot d'una pel meu nom me va cridar
y'm sorprengué la gracia de sa testa
y vaig sentirme ull-près del seu mirar.

Desde allavors be n'han passat d'estrelles
de sols y de clarórs, sota aquets cels,
pro desd'aquella nit, no sont tan belles
les altres nits, ni hi brillen tants estels.

De nit, en la quietut
reso 'l teu nom, amada.
El reso poc a poc...

Quan l'aire se l'ha endut
pel cel o per la prada
te busco y no ets en lloc.

Y'm sento plorar el cor
y't dic el nom més fort.

Elis Puig y Puig

Badalona

(CHORAL)

Estranyes paraules a Ofelia

Hamlet, avui s'arriva pera parlarte,
 Ell que no ha passat dia sens recordarte;
 Hamlet, avui s'arriva plé de misteri
 Y vol que tu 't deslliuris del captiveri,
 Que llencis rebregada negra esclavina
 Que llu sobre ta espatlla, noia divina;
 Que del convent les tapies no t'apresonin
 Y que tes cabelleres les flors coronin
 Hamlet, avui s'arriva perquè la vida,
 Per tu no pot ser viure tant recullida,
 Que tens les galtes fresques y els ulls encesos
 Com abans de ser monja que 'm feies besos.
 Dius resos per la dolça Verge Maria
 Y un jorn tots els teus resos jo'ls recullia;
 Esguardes amorosa fustes preuades
 Y un jorn per mí sigueren ardents mirades;
 Hamlet, vora les tapies, avui t'espera
 Per si amb ell vols seguirhi llarga carrera;
 Tanca 'l llibre de resos que t'aconhorta
 Y al fugir amb mí 'l dexes rera la porta,
 Que les oracions teves no'ns faràn falta
 Per curar la meua ànima que està malalta.
 Hamlet, avui s'arriva no com solia;
 Tu sabs que en jorns pretèrits monja 't volia,
 Mes are jo só un pobre que, a cada passa,
 D'inquietut se torba ma vista lassa
 Y 't cerco dolça Ofelia, sempre enbadades
 Puig junt amb tes amigues esteu tancades.

Sabs que no ha dextat Hamlet mai d'estimarte,
 Y are, si tu volguessis, vindrà a robarte;
 Are, si tu volguessis y es que t'ho calles,
 A la nit seré avora de les muralles.
 Del corcer be puc durte sobre la gropa
 Del amor oferirte daurada copa.
 Mellor que l'orga toca per mí una orquestra;
 ¡Pensa que no tens roses en ta finestra!
 Recorda que les garçes fan nïarades.
 Y que volen pe'ls boscos ben deslliurades.
 Pensa, estimada Ofelia, que no ets lo que eres,
 Y per terra rodolen tes cabelleres.
 Hamlet, avui t'arriva per acullirte;
 Son pensament no deixa mai de seguirte
 Y t'ofereix la gropa d'un caball blanc
 I t'oferesc, per beure, la meua sang.
 Fugim, fugim a terres desconegudes
 Y remembrèm alhora joies perdudes;
 Fugim, fugim a terres que 'ns duguin besos,
 Als qui portem la gracia pe'ls ulls encesos.
 Fugim y en lo que fores passém la esponja;
 Ofelia no't recordis de que are 'ts monja.
 L'Infern, que avui se t'obra tan pahorós,
 Será un Cel de delícies entranthi 'ls dos.

Dere Salom i Morera

Cada sant diumenge, tots els jorns de festa,
 al morir la tarda, quant se pón el sol,
 destacar contempro ta nevada vesta,
 com blanca coloma qu'estangués son vol.

Sento, quan te miro, pura delectansa,
 al veure que, alegre, creixes vora 'l mar;
 al veure com, sempre, ab constant frisança,
 eix mar que t'adora, tos peus vol besar.

Del Mediterrani tu ets la gran aimia,
 vas d'argent que Febus daura ab sos raigs d'or!...
 Que'n fá d'anys y segles que de nit y dia,
 el mar sóls te broda madrigals d'amor!...

Al gran mar escolta, qu'ell vol oferirte
 totes ses riqueses, tots els tresors seus;
 ja abans de tu naixer, ab goig va teixirte
 la bella catifa que enjoia tos peus.

El mar, arreu, canta qu'est tu la regina
 més rica y esbelta de tot el Llevant!..
 Ets, oh, Badalona, la ciutat llatina
 que ja més volia sent jo encare infant.

Per aixó els diumenges, tots els jorns de festa,
 al morir la tarda, quan se pón el sol;
 admiro ab gaubansa ta nevada vesta,
 y sento al deixarte un greu desconsol.

Emili Pólit

Jocs Florals de Badalona

Organisats pel Centre Catalanista «Gent Nova»

VEREDICTE DEL JURAT

FLOR natural: Núm. 8. «Neix amor.» (sense lema).
 Primer accésit: número 121. «Glosa». — Lema: Poble que canta, etc.
 Segon accésit: número 163. «La vida de la princesa Maria Rosa». — Lema: Esperant...
 Englantina: número 178. «Els segadors de Polònia en 1794». — Lema: Clam de Llibertat
 Primer accésit: número 131 «De ma terra». — Lema: Cançons.
 Segon accésit: número 79. «De Joan Salvat». — Lema: E quan e amant.
 Viola d'or y argent: número 210. «L'Hermita» — Lema: De la costa llevantina
 Primer accésit: número 155 «La muller de Loth». — Lema: Llegenda.
 Segon accésit: número 120. «Mosaics evangélics». — Lema: Sonets.
 Premi IV: número 93 (sense títol). — Lema: Gloria y ornament de la Patria.
 Primer accésit: número 208 (sense títol). — Lema: Qui estima a Deu estima a sa Patria.
 Premi V: número 114 «Cants a la Patria». Lema: Triptic de sonets.
 Premi VI: número 95. «El primer día de Primavera». — Lema: *.*.
 Premi VII: No s'adjudica
 Premi VIII: Idem.
 Premi IX: Partit entre les composicions números 159 (poesia) «Visquen les sogres!» — Lema: Sense!, y 183 (prosa) «Glories iròniques». — Lema: Sinfonia d'istiu, etc.
 Premi X: número 215 (sense títol). — Lema: Mactra.
 Accésits: número 165. «Cinc rondalles», (sense lema)

y número 179 (sense títol).—Lema: Educant bé als infants, etcètera.

Premi XI: número 197. «Libertas».—Lema: Llum de l'Univers.

Primer accésit: número 100. «Trescant pels cims».—Lema: Vida.

Premi XII: número 217. «Cant a la Llibertat».—Lema: De casa estant.

Premi XIII: Se parteix entre les composicions número 53 (sense títol).—Lema: Internos, y número 216 (sense títol).—Lema: Sin docirina.

Accésit: número 174 (sense títol).—Lema: Pot forsar-se'l poble, etc.

Premi XIV: número 207. «La Foguera».—Lema: La tragedia d'un boig.

Primer accésit: número 112. «La treta del Cisco» (sense lema).

Segon accésit: número 52. «D'entre boires neix la llum».—Lema: L'hòme fort, etc.

Premi XV: No s'adjudica.

Primer accésit: número 72 «Estrofes d'alta lloansa».

Lema: A l'ideal.

Segon accésit: número 27. «Amorosa».—Lema: Or y Grana.

Premi XVI: número 176 «Retorn de Primavera».—Lema: Egloga.

Premi XVII: número 200 «Tríptic de sonets».—Lema: Visions.

Premi XVIII: No s'adjudica.

Accésit: número 198. «L'Agricultura com a primer factor en la riquesa de Badalona».—Lema: Al Camp.

Badalona '0 d'Agost de 1912.

Carne Karr, presidenta; Xavier Gambús, mossen Vicens Piera, Dr D Corominas Prats, Jaume Pujadas Barriga, Josep Comas Costa, vocals; Enric Clapés, secretari.

Comentari

Un any més! El temps implacable va fent via sens que res pugui interrompre la seva marxa pel camí de l'eternitat mentre les Parques van filant els fils de la vida que's trenquen y se relliguen en inacabable successió.

Un any més! Badalona torna a celebrar la seva festa en plena canícula, quan la terra amarada de sol, emboirada per la rutilant calitja que l'evaporació aïreca de la superfície del mar, sembla convidar al descans, al redós de l'ombra benfactora. Però no es pas descans lo que cerquen els aficionats a festes majors. Una vegada més els veurem agombar-se, estovar colls y punys, transpirant abundantment baix el pes de la llur roba de festa, dins incòmodos envellats que la rutina fa aixecar cada any en les nostres platjes. Com passa'l temps! dirán els vells al pensar que'ls toca una Festa major menys de les poques que'ls queda per viure. Com ens divertirem!... dirán els joves al contemplar embadaliats les colles de xamoses noies ab llurs vestits sortits de fresc de cà la modista convertides en elegantes damiseles ab el fruit dels estalvis de la fàbrica o del taller. Quina calor que fá!... dirán les persones reposades anant a buscar un lloc aont pendre la fresca, parlant ab els àmics, tot discutint si l'envelat de la societat A es més elegant que'l del Centre B o més gran que'l del cassino C. Y tots plegats procurarán passarho lo millor possible sens preocuparse dels que l'any passat hi eren y avui ja no hi son, ni dels que faltarán l'any que ve.

Un any més! Heus aquí lo que tots pensen al arribar a una diada senyalada, ab recansa els que no miren més que la materialitat del temps, ab tranquil·litat els qui més filòsops li donen sols una importancia relativa. Ditxosos aquells qui durant els dotze mesos transcorreguts han sapigut esser útils a si mateixos y als seus consemblants, han sapigut fer quelcom en profit del seu millorament individual y colectiu, en bé de la família y de la patria. Desgraciats aquells que víctimes dels seus vicis o del seu afany d'agombar diners han passat un any sense coneixer el que es amor, el que es la satisfacció de la pròpia consciència y el conreu de la vida del esperit. Aquets darrers si han perdut un any, un espai de temps perdut del que no se'n podrán rescabalar per més esforços que fassin.

Un any més! Bé, y qué? Es que hi ha motiu pera fer per aixó la cara llarga? Oh, es que la vida es molt curta—dirán els espantadissos; disbarat! la vida no es ni curta ni llarga; es una quantitat de temps determinada que no té més que un valor relatiu, y que lo mateix podem trobarla llarga que curta. Un sigle es poc o es molt? Ni poc ni molt, son cent anys justos y cabals, un número limitat, com limitat es tot lo nostre, que per molt que augmenti sempre's troba a la mateixa distancia del infinit. A que amoinarse doncs! A divertir-se toquen, badalonins, els que encara conserveu les comes fortes, l'estómac en bon estat y els poros de la pell ben overts pera poguer suar. Deixeu'los estar als qui s'espanten mirant enrera y mirant endavant sense poguer viurer el moment present, y no'n feu cas d'aquells que diuen que després del treball, ve el descans; després del treball lo que ve es... el ball y després torna a venir el treball. Lo demés son falornies. A ballar!...

Jepus.

Festa Major de Badalona—1912

Programa oficial dels festetjos que's celebrarán durant els dies 14, 15, 16, 17 y 18 d'Agost.

Dia 14

Tarda, a les 2: Repic general de campanes.

A les 4: Repartiment de bonos als pobres de la localitat.

A les 8: Lluminares a les Cases Consistorials, Passeig de Martínez Campos y principals vies.

A les 10: Sardanes a la Plassa del Duc de la Victoria, per la cobla «La Badalonina».

Inauguració de la Exposició d'Art al Centre Badaloní: «Pintures y Dibuixos» d'en Llorens Brunet y «Caricatures» d'en Jaume Passarell, artistes badalonins.

Dia 15

Mati, a les 5: Grans tronades.

A les 7: Diana per la Banda de la Creu Roja.

A les 8: Sortida dels Gegants, Nanos y Ball de la Moixanga.

A les 9: Simulacre d'incendis pel Cos de Bombers a la Casa Ampar del carrer de Sant Brú.

Concurs de tir al blanc al camp del «Bétalo Sport» reservat pera els senyors socis.

A les 10: Solemne Ofici a la parroquial Iglesia de Santa Maria, ab assistència de les Autoritats cantantse la Misas

de la Mare de Déu de Montserrat del mestre badaloní en Salvador Valls y predicant el P. Joan B. Recolons, S. J. Carreres de bicicletes de neòfits y juniors al camp del «Bétulo Sport».

A les 11: Carrera a peu organitzada pel «Foot-Ball Club Badalona», pel següent circuit: Reial, Creu, Arrabal, Marqués de Montroig, Roger de Flor, Industria, Sant Isidre, Sant Joaquim, Passeig de Martínez Campos, Prim y Reial, essent el punt de sortida y arribada la Plassa del Duc de la Victòria.

A dos quarts de 12: Sardanes al carrer d'en Prim per la cobla «La Badalonina».

Inauguració al Saló d'Actes del «Cassino Apolo» de la Tómbola a benefici de la Junta de Protecció a la Infancia y Repressió de la Mendicitat.

Tarda, a las 3: Concert a la Plassa del Duc de la Victòria per la Banda «Obrera Martinense».

A dos quarts de 4: Tir Regional de colom al camp del «Bétulo Sport»: Copa de la Reial Associació de Caçadors de Barcelona, y altres premis.

A les 4: Jocs Florals al Teatre Espanyol, organitzats pel Centre Catalanista «Gent Nova».

Match de Foot-Ball: «Foot-Ball Club Barcelona, campió d'Espanya, contra «Foot-Ball Club Badalona», y «Mataró F. C.», contra «Bétulo F. B. C.», als camps, respectivament del segon y del quart.

A dos quarts de 5: Concert al Passeig de Martínez Campos per la Banda «Obrera Martinense».

A les 5: Lliensament d'ànecs y porcells al mar, davant del Monument a Roca y Pi.

A dos quarts de 6: Ball a l'envelat del «Gran Casino» per l'orquestra «Tell y Jofre», de Mataró.

A les 6: Concurs de Tir al camp del «Bétulo Sport»: Copa Badalona, donatiu de don Vicens Bosch y altres premis.

A les 8: Lluaminaries generals.

A les 9: Gran castell de focs artificials a la Platja a càrrec del acreditat pirotècnich D. Lluís Matas Oriach.

A dos quarts de 10: Concert al Passeig de Martínez Campos per la Banda de la «Creu Roja».

A les 10: Sardanes a la Plassa del Duc de la Victòria per la cobla «La Badalonina».

Funció teatral en el Teatre Cervantes, representantse *El Zapatero y el Rey*.

A dos quarts de 11: Balls als envelats del «Centre Badaloní» y «Gran Casino», per la Banda la «Creu Roja» y orquestra «Tell y Jofre».

Dia 16

Matí, a les 8: Sortida dels gegants, nanos y Ball de la Moixaganga.

A les 9: Campional ciclista de la Societat «Bétulo Sport» (30 voltes pista, 10 kilòmetres) Copa y varis premis.

Carrera de velocitat (6 voltes pista, 2 kilòmetres): varis premis.

A les 10: Solemne Ofici a la Parroquial Iglesia de Santa Maria, y Processó.

A les 11: Carrera de bicicletes al carrer del Temple, organitzada pel «Bétulo Sports».

Sardanes a la Plassa de la Constitució per la cobla «La Badalonina».

Tarda, a dos quarts de 4: Concert a la Plassa del Duc de la Victòria per la Banda de la «Creu Roja».

A les 4: Campionat local de tir de colom al camp del «Bétulo Sports»: Copa del Excelentíssim Sr. Duc de Solferino y altres premis.

Match de Jiu-Jitsu al camp del «Bétulo Foot-Ball Club».

Gran concurs atlètic al Passeig de Martínez Campos, organitzat pel «Foot Ball Club Badalona».

Sessió literar musical al «Patronat Obrer».

A les 5: Cucanyes al Passeig de Martínez Campos pel «Bétulo Sport».

Concert al mateix Passeig per la Banda de la «Creu Roja».

Gimnassia rítmica dirigida per D. Andreu Arias a la Plassa d'en Torner, pels nois del «Recreu Obrer».

Lluits balls de Societat als envelats del «Casino Apolo», «Centre Badaloní» y «Gran Casino» per les reputades orquestres «Moderna Escalas», «Antiga Unió Filarmónica» y «Tell y Jofre».

A les 8: Lluaminaries generals.

A les 10: Serenates a la Plassa del Duc de la Victòria per les orquestres susdites.

Balls publicos a les plasses del Sol y d'en Torner per les bandes de la «Creu Roja» y «La Badalonina».

Dia 17

Matí, a les 8: Sortida dels gegants, nanos y Ball de la Moixaganga.

Tarda, a les 3: Descubriment de la làpida del carrer de «Antoni Bori Fontestà».

A les 4: Matches de Foot-Ball local al camp del «Foot-Ball Club Badalona» y al camp del «Bétulo Foot Ball Club», entre'ls teams «Internacional», campió de juniors de Catalunya, y «Foot Ball Club Badalona».

Sortijes y cucanyes al Passeig de Martínez Campos, organitzades pel «Bétulo Sports».

Sessió literari musical al «Patronat Obrer».

A dos quarts de 5: Carreres Ciclistes de lentitut y obstacles al Passeig de Martínez Campos, a càrrec del «Bétulo Sports».

A les 5: Grans carreres de cintes d'honor al mateix lloc y pera la mateixa entitat.

Balls als envelats del «Cassino Apolo», «Centre Badaloní» y «Gran Cassino», celebrantse al primer un Ball de Rams a benefici dels malalts pobres de la localitat.

A les 8: Lluaminaries generals.

A les 9: Funció teatral al «Círcol Catòlic».

A les 10: Serenada a la Plassa del Duc de la Victòria per la Orquesta «Antiga Unió Filarmónica».

Concerts als envelats del «Gran Cassino» y «Cassino Apolo» per les respectives orquestres.

Balls publicos a les plasses del Sol y d'en Torner per les bandes «La Badalonina» y «Creu Roja».

A les 11: Balls als envelats.

Dia 18

Matí, a les 9: Carrera nacional de bicicletes (90 voltes pista, 30 kilòmetres), al camp del «Bétulo Sports».

Tarda, a les 3: Gran festa náutica: regates de barques, grans regates de canoes, gran match de Water polo, concurs de salts y capbussades.

A les 4: Concurs hípic regional: Copa d'honor, donatiu de don Josep Prat Marcet.

Carreres de cintes, Joc de la Rosa y altres, al camp del «Bétulo Sports».

A les 5: Ball de societat al envelat del «Cassino Apolo» per la banda del batalló de Cassadors de Mérida.

Sardanes al Passeig de Martínez Campos per la cobla «La Badalonina».

A les 6: Cucanyes al Passeig de Martínez Campos organitzades pel «Bétulo Sports».

A les 8: Lluaminaries generals.

A les 9: Castell de focs artificials a la Platja pel pirotècnich don Lluís Matas Oriach.

Badalona 5 d'Agost de 1912. La Comissió.

Nota.—La companyia de tranvies prestará servei extraordinari durant els dies 15, 16, 17 y 18, comprenenthi tota la nit, y la companyia del ferrocarril de M. Z. A. posará'l día 15 un tren extraordinari que sortirá de Badalona a les 11 de la nit, arribant fins a Arenys de Mar.

Imprempta Viuda Badia, Dr. Dou, 14.—Barcelona

PÍ MASDEU

ESPECIALITAT EN L'ART ANTIC Y MODERN :: ::

:: SE COLOCAN :: PAPERS PINTATS

:: PREUS LIMITATS

55 PINTOR DECORADOR

Industria, 110 BADALONA